Kapitányságom története...

BARÓTI LAJOS

Összeállította: Lepies György

Kapitányságom története . . .

BARÓTI LAJOS

Kapitányságom története . . .

BARÓTI LAJOS

Összeállította: Dr. Lepies György

Népszava

ISBN 963 322 1560

Kiadja a Népszava Lap- és Könyvkiadó
A kiadásért felel: Kiss Jenő igazgató
Felelős szerkesztő: dr. Márkus Lászlóné
A fedelet Balogh László fotóinak felhasználásával
Kmety György tervezte
Megjelent 11,9 (A/5) ív terjedelemben
MSZ 5601 — 59 — Budapest, 1984
84—0831 Szikra Lapnyomda, Budapest
Felelős vezető: Csöndes Zoltán vezérigazgató

Köszönetet mondok Vándor Kálmánnak és Boskovics Jenőnek, akik hozzájárultak, hogy a könyvemhez írásaikat felhasználjam.

(A szerző)

Előszó helyett

Baróti Lajost igazán nem kell bemutatni, talán sértés is lenne, hiszen több mint két évtizedig neve a sportlapok címsoraiban jelent meg, nyilatkozatára odafigyelt ország-világ. Személye a magyar labdarúgás egyik különleges korszakához fűződik, nevezetesen amikor véget ért az aranycsapat időszaka, és újra a magyar labdarúgás feltámasztása volt a cél. Baróti Lajos kapitányságának története valójában a magyar labdarúgás elmúlt negyedszázadának históriája. Amikor elkezdte megtisztelő megbízatását, keretében olyan játékosok kaptak helyet, mint *Grosics, Bozsik, Buzánszky, Budai II., Hidegkuti.* Majd az évek során csapatába építette *Albertet, Mészölyt, Farkast, Göröcsöt, Benét, Tichyt,* hogy végül napjaink labdarúgásának sztárjaihoz érkezzen. Hiszen irányításával vette sikerrel a *VB*-selejtezőket Argentína előtt a *Pintér, Nyilasi, Törőcsik* vezette gárda.

Baróti Lajos negyedszázados labdarúgó edzői pályafutása mindezekre a nagy nevekre való tekintettel sem volt zökkenőmentes. A közvélemény nem mindig értette meg a mester elképzeléseit, sokan bírálták is, kétségtelenül következtek kudarcok, s ha visszagondolunk erre az időszakra, kiderül, hogy vezetése alatt mindig egy nagyszerű csapat alakult ki, és az a gárda rendre valamilyen balszerencse miatt nem tudta feltenni az i-re a pontot.

A kapitányságom története című könyvünkben most arról faggatjuk *Baróti Lajost,* hogyan látta ezeket a pillanatokat. Továbbá: hogyan kellett küzdenie a pályán és azon kívül is a magyar labdarúgásért? S most, nyugdíjasként, miként értékeli kapitányságát?

Még mielőtt megszólalna Baróti Lajos, nézzük a statisztikát, amely Baróti Lajos szövetségi kapitányságának ideje alatt a magyar válogatott szereplésének mérlegét tartalmazza. Baróti Lajos 1957. december 22-től 1966. július 23-ig volt szövetségi kapitány — először. Ez idő alatt 43 győzelmet, 18 döntetlent ért el a csapata, és 19 alkalommal szenvedett vereséget. A második kapitánysága 1975. május 7-én kezdődött és 1978. június 10-ig tartott. A magyar válogatott ez idő alatt lejátszott 37 mérkőzéséből 19-et nyert meg, 9 végződött döntetlen eredményre, és csapatunk 9 vereséget szenvedett. Baróti Lajos válogatottjainak összmérlege tehát 117 mérkőzésből 62 győzelem, 27 döntetlen és 28 vereség.

Baróti Lajos első válogatottsága. Tóth Györggyel, az ugyancsak szegedi játékossal 1939-ben a magyar—német mérkőzésen, amelyet 5-0 arányban nyertek a magyarok

Élete volt a labdarúgás, mégis az atlétikával kezdte. Mert ugyebár abban a régi világban nagyon is szigorú volt az iskolai szabályzat. A szegedi főreál iskolában pedig, amely a Baross Gábor nevet viselte, a hatodik gimnáziumig tilos volt a labdarúgás.

Amikor azonban Baróti Lajos 16 évesen találkozott a KISOK-bajnokságban a focival, új „szerelmet" választott, amelyhez most, nyugdíjas korában is hűséges: a *labdarúgást.*

A fociért persze nemcsak az iskolában kellett megküzdeni, otthon is. A pedagógus családban, amelyből származott, még nem volt igazán elfogadott *illedelmes* játék a foci. S ha hamarosan büszkék is lettek a családtagok Baróti Lajosra, mégis az a furcsa helyzet állt elő, amit ma már megbékélten mond:

— *Testvéreim, szüleim sohasem láttak játszani.* A játékos siker hamar kezdődött. Először a Szeged amatőr labdarúgó-csapatában, a *SZAK*-ban, majd később a *Szeged FC-ben* folytatódott. Az első nagy nemzetközi győzelem az 1935-ben, Budapesten megrendezett főiskolai világbajnokságon született Baróti Lajos számára: *aranyérmes lett.*

Az esemény akkor az egész ország közvéleményét megmozgatta, akkor avatták a *BEAC-pályát* és a magyarok az angolokkal játszották a döntőt. Baróti Lajos ebben a csapatban jobbfedezetet játszott, tehát nem döntötte el a mérkőzést, hiszen az Zsengellér két góljával alakult a magyarok javára. A fedezetsorban azonban olyan játékot produkált, amire az első osztályú csapatokban felfigyeltek. 1939-ben azután a *Szegedből* kivívta a válogatottságot is. A magyar válogatott a németek ellen játszott és 5-1-re nyert. S *Baróti* társaságában nem kisebb nevek voltak találhatók, mint *Kincses, Sárosi, Zsengellér, Dudás, Gyetvai.*

Másodszor *Svájc* ellen került be 1941-ben a nemzeti 11-be, s akkor a magyar csapat *2-1-re* nyert. És ezzel szinte vége is lett hosszú időre a focinak. Következett a katonai szolgálat hét éve. Benne a hadifogsággal.

A háború után, 1946-ban még *Szegeden* folytatta *Baróti Lajos* a labdarúgást. De fordulópontot jelentett számára az a tény, hogy a *Győr* bekerült az *NB I-be*, s hogy ott *Österreicher Emil* volt a budapesti képviselő. Vele szoros barátságot kötött, és hamarosan a győriek játékosa lett. A játékos pályafutásának azonban hamar vége szakadt. És a „Kapitányságom története" elé csakis azért taglaljuk *Baróti Lajos* játékosmúltját, mintegy előzetesként, mert egy csehszlovákiai túrán *Baróti* lába eltörött, *34 évesen szegre akasztotta a futballcipőt, és még ugyanebben a bajnokságban Győrben leült a kispadra, vezényelni azokat a játékosokat, akik között „tegnap még játszott".*

— Kléber Gábor, aki a Népsport szerkesztője is volt, úgy értékelte edzői megbízásomat, hogy ha nem lett volna megfelelő önbizalmam és nem bátorítottak volna a játékostársak, talán abba is hagyom az egészet. *„Hibát követett el a győri ETO, amikor Baróti Lajos személyében túl fiatal edzőt szerződtetett. Ennek csakis az lehet a következménye, hogy a győri ETO ki fog esni a bajnokságból."*

A győri ETO az 1948—49-es bajnokságban megkapaszkodott az NB I-ben, majd a rákövetkező két évben a vidék legjobbja volt. Kezdetben idegenben gólzáporos vereségeket szenvedtek, otthonában azonban még a legnagyobb csapatokat is legyőzte a *Győr*. Így vereséget szenvedett *Győrben* többek között a *Kispest* és az *FTC* is.

— A győri labdarúgó-csapat történetéhez tartozik egy munkásigazgató is. Nevezetesen *Káló Iván*, aki nemcsak a labdarúgó csapatot támogatta nagymértékben, hanem a győri közönséget segítendő, füvesíttette a korábban homokos labdarúgópályát: új stadionunk lett. A csapatomban pedig olyan nevek szerepeltek, mint *Dombos, Kertesi, Pális, Kapitány, Gőcze, Fehérvári, Józsa, Kovács I.*

S amikor Baróti Lajos végre csapatot csinált Győrben, — *mennie kellett.* Egy furcsaság miatt vége szakadt a győri edzői pályafutásának, és ez csakis azért tartozik kapitányságának történetéhez, mert nagyon pregnánsan jellemzi *Baróti Lajos* emberi tartását, viszonyát a vezetéshez és a játékosaihoz.

Hogyan is történt?

— *A Győr Szegeden játszott. Nekünk valójában teljesen mindegy volt, hogyan végződik a mérkőzés. Helyezésünkön nem változtatott. A szegedieknek viszont a létet jelentette. Ugyanis az NB I-es tabella utolsó előtti helyén álltak. Benn maradásuk csakis akkor volt lehetséges, ha az a pletyka, hogy a Csepel és a Vasas fuzionál, igaznak bizonyul. Mert akkor az utolsó előtti helyezett is benn maradhatott volna a labdarúgó NB I-ben. Az az igazság, hogy a szegediek csíptek, rúgtak, haraptak. Mindent elkövettek tisztességes vagy tisztességtelen eszközökkel, hogy győzzenek. Így aztán a*

félidőben vezettek is. S akkor az új győri vagongyári igazgató félidőben belépett az öltözőbe, s a játékosaimat elmondta mindennek. Szidalmazta őket, nyomdafestéket nem tűrő szavakkal.

— Akkor felálltam és közöltem az igazgatóval, hogy ez egy labdarúgó csapat öltözője, és nem a vállalat tanácsterme. Itt nincs joga senkit sem elmarasztalni, s különösen ilyen szavakkal. És felkértem: hagyja el az öltözőt.

Meg kell jegyeznem, ez az igazgató rendkívül sokat tett a futballcsapatért, sokat segített nekünk, és el kell ismernem mindazt, amit *Győrért* tett. Az azonban tény, hogy amikor visszaértem másnap Győrbe, már várt a felmondólevelem. Tiszteletlen magatartásért felmondták az állásomat, ugyanis a gyár eladási osztályán dolgoztam, mint osztályvezető-helyettes és csak mellékfoglalkozásban voltam a labdarúgó-csapat edzője. S nagyon jól tudtam azt is, hogy nekem sem Győrben, sem a megyében maradásom többé nem lehet.

— *Elhatároztam magam a költözésre.* A történethez tartozik, hogy a *Népsportban* másnap reggel már megjelent a felmentésemről szóló hír, és ez csak megerősítette elhatározásomat. Alig volt időm azonban a gondolkodásra, máris csöngettek az ajtónkon.

— Bevallom, féltem ajtót nyitni. Nem tudtam ki áll kívül. Hatóság, ellenség vagy barát? Meglepetésemre az akkor NB I-be került Postás labdarúgó-csapatának vezetői közül Fehér Ferenc szakosztályvezető üdvözölt. Nem is kertelt, rátért a tárgyra, olvasták a Népsportban megjelent hírt, szerződtetni szeretnének.

— Gondolkodási időm nem nagyon volt, de ahogy felidézem a sok évvel ezelőtt történteket, nem is meditáltam. *Örültem, hogy abban a helyzetben egyáltalán valakinek szüksége van rám.* Örömmel aláírtam ahhoz a Postáshoz, amelynek sorsa, én is jól tudtam, az *NB I*-ben már meg volt pecsételve. Hiszen az ötvenes évek elején nem a *Postásból* akartak NB I-es csapatot csinálni, hanem ezzel az igénnyel jelentkezett *Sztálinváros, Diósgyőr,* és a vezetés mellettük állt.

— Talán másképpen alakult volna az életem, ha egy kicsit több az önbizalmam, vagy ha amolyan vacilláló típus vagyok. Mert alighogy aláírtam a *Postásnak,* délután egy órakor — fél órával később — a lakásomon megjelentek a *Csepel* képviselői, ők is edzőként akartak szerződtetni. Szívesebben mentem volna a *Csepelhez,* de még szívesebben a Ferencvároshoz, akinek a vezetői ugyanaznap este jelentkeztek nálam. Nem volt azonban más választásom, mint kitartani a *Postás* mellett. Még akkor is, ha tudtam, hogy ez számomra előnytelenebb, de csak ezt tartottam tisztességesnek, becsületesnek, mivel szavamat adtam.

Ráfizetett? Hosszú távon a sportban minden tisztességes viselkedés el-

nyeri jutalmát. Az a Postás, amelyiknek nem volt pályája, még valójában közönsége sem, egyévi edzősége alatt benn maradt az NB I-ben. Véleménye szerint miért?

— *Talán az a sok bántás, ami ezt a kis csapatot érte, adott olyan erkölcsi tartást a játékosoknak, amely azt eredményezte, hogy a kilencven percet szívvel-lélekkel végigjátszották. És még valami: a Postásnak nem volt pályája, ezért szerződést kötöttünk a Fradival, hogy mindig a Ferencváros előtt játsszunk előmérkőzést. A B-közép a Postást, amely ugyancsak zöld-fehér színekben játszott, hamarosan megszerette. Amolyan kis Fradinak becézték, és így hipp-hopp szurkolóseregünk is lett.*

— Edzői pályafutásom egyik szép sikerének tekintem együttműködésemet a Postással. S bár pályafutásom szempontjából előrelépésnek számított, amikor a *Postás* és a *Vasas* vezetői 1953-ban megegyeztek abban, hogy a Vasashoz menjek edzőnek, mégis egy kicsit fájt a szívem a postások zöld-fehér csapatáért. A *Vasasnál* ugyanakkor a feladat nagy tétje izgatott.

— A Vasas a bajnokságban edzősködésem kezdete előtt a negyedik helyen állt. A nagyok: a *Honvéd, Bástya, FTC, Újpest* voltak. Számomra a bajnokság harmadik helyét tűzték ki, már az első évben. Még ma sem tudom megfogalmazni, hogy mi volt az az erkölcsi erő, amellyel ezt a nagy feladatot vállalni mertem. Talán a fiatalság, vagy az, hogy bizonyítani akartam szakértelmemet? De mindez kevés lett volna, ha a játékosokkal nem találtam volna meg a hangot. Úgy érzem, anélkül, hogy bárkivel rossz értelemben szövetkeztem volna, *sikerült olyan közösséget alkotni a csapattal, hogy ők is ugyanolyan nagy célnak tekintették a jobb szereplést, mint én.*

— Igazságtalan lennék, ha bárkit is kiemelnék ebből a Vasasból, de azért hiba lenne, ha nem említeném meg azokat a neveket, *Sárosi, Kontra, Bundzsák, Berendi, Illovszky, Csordás, Szilágyi I.*, akikkel olyan nagyszerű pillanatokat éltünk át, mint a *Magyar Kupában* való győzelem, a bajnokságban elért bronzérem, ami a célkitűzés volt, és az a *KK* győzelem, ami semmiféle tervben nem szerepelt. Hiszen a *Vasas* csakis azért indulhatott 1956-ban a *Közép-Európai Kupában* a *Vörös Lobogó* mellett, mert a Honvéd, a bajnok olyan nemzetközi kötelezettségeknek kellett eleget tegyen, a baráti hadseregek labdarúgó tornáin, amelyek nem tették lehetővé indulását a *KK*-ban. A KK bizottság is csak azért fogadta el a *Vasas* KK-részvételét, mert kupát nyert, s nem is akármilyen módon, hiszen a *Puskás* vezette *Honvédot* győzte le a kupadöntőn 3-2-re.

A *Közép-Európai Kupában* a kicsit megkérdőjelezett *Vasas* a döntőben győzött. Felejthetetlen három mérkőzés volt a döntőben. A Rapid ellen Bécsben 3-3 volt az eredmény. Itthon százezer néző előtt 1-1-re végző-

dött a találkozó. Így tehát egy mindent eldöntő harmadik mérkőzésre került sor, amelynek színhelye a sorsolás jóvoltából Budapest lett.

— *Ekkor olyan elhatározásra jutottam, amely a későbbi pályafutásomat is meghatározta kapitányságom idején. A tétmérkőzésektől, labdarúgástól megcsömörlött játékosokat elvittem Érdre egy kis szállodába, ahol focin kívül mindent csináltunk.* Kézilabdáztunk, kosárlabdáztunk, vízilabdáztunk már amolyan labdarúgó módon a medencében, így álltunk oda a döntő mérkőzésre.

— Izgultam. Bevallom, nagy volt a tét, nem tudtam, hogy amit én jónak, helyesnek ítélek, milyen eredményt hoz a gyakorlatban. Nem mertem körülnézni és érdeklődni sem a vezető társaim között, még kevésbé faggattam a játékosokat. Eljátszottam, hogy magabiztos vagyok, ezt így kell csinálni, ez így helyes.

Következett a mérkőzés a Népstadionban . . .

— A *Vasas* 9-2-re verte a Rapidot. Százezer néző tombolt a lelátón, a fiúk talán még sohasem játszottak olyan jókedvűen, felszabadultan, mint ezen a mérkőzésen.

— *Talán még annyi tartozik ehhez a témához, hogy a KK-győzelmet 1957-ben megismételtük, a különbség csak annyi volt, hogy ezúttal az újvidékieket kellett a döntőben két vállra fektetni.*

S amikor a *Vasasnál* talán tetőpontján voltam mindannak, amit edzői öröm, beteljesülés, boldogság jelenthet, mert edzőségem alatt nyerte első bajnokságát a Vasas, és nem is sejtettem, hogy hamarosan mindennek vége szakad, következett az új feladat.

— *Kineveztek szövetségi kapitánynak.*

— Persze, ennek voltak előzményei. 1957-ben a Vasassal bajnokságot nyertem, és egy évvel azelőtt már az utánpótlás válogatott edzője voltam. Sebes Gusztáv bízott meg a feladattal, és a sikerek szinte napról napra gyarapodtak. A *Vasas* elsőként a kiírt Bajnokcsapatok Európa Kupájában először a *CSZKA Szófiát,* majd a *Young Boys*-t fektette két vállra, amikor ott kellett hagynom a Vasast. Mert bár a klubcsapat egyre-másra aratta a diadalokat, a válogatott háza táján egyre tornyosodtak a felhők. A csapatnak VB-selejtezőket kellett játszania, és a *Bukovi Márton* vezette válogatott 2-1-re kikapott a norvégoktól, *Oslóban,* ami azt jelentette, *hogy minden hátralevő mérkőzést* meg kellett nyernie ahhoz, hogy esélye legyen a továbbjutásra. Először egy hármas bizottság alakult, amelyben rajtam kívül *Soós Károly, Lakat Károly* tevékenykedett, majd nekem ajánlották föl a szövetségi kapitányságot. Nem akartam vállalni, mert hiszen jól éreztem magam a *Vasasnál.* S bizony, a válogatott helyzete nem sok jóval kecsegtetett.

— *A Vasas vezetői is ragaszkodtak hozzám. Különösen Csergő János,*

akkori Vasas-elnök, aki egyben kohó- és gépipari miniszter is volt. A sorsom véletlen, vagy nem, ki tudja, de akkor dőlt el, amikor Csergő János éppen Moszkvában volt. Hegyi Gyula, az *OTS* akkori elnöke berendelt hivatalába, és közölte velem:

— *A magyar labdarúgás nehéz helyzetben van, a szövetségi kapitányságot el kell vállalnod, ez nemzeti ügy, ez alól nem lehet kibúvó.*

A címeres mezt megőrizte játékos-pályafutása után is, edzőként, kapitányként huszonegy évig

Svédország

Fiatal edző voltam, bár a *Vasas* bajnoksága után már megkaptam a mesteredzői címet, így az ország legfiatalabb mesteredzője lettem, mégis úgy éreztem, kicsit korán ért ez a megbízatás. Különösen azért, mert nagyon jól tudtam, milyen rendkívüli feladatokat kell megoldani. Volt 1954-ben egy majdnem világbajnokságot nyert legendás aranycsapatunk, amelynek ekkor már csak romjai voltak. Pontosabban: azok az itthon maradt vagy hazajött sztárok, akik vagy elérték vagy meghaladták a harmincadik életévüket, tehát játékos pályafutásuk sokkal inkább lefelé, mint felfelé ívelt. Ugyanakkor a közvélemény a magyar labdarúgás dicsőségének fényét látta csak, és válogatottunktól csak a győzelmeket tekintette teljesítménynek. Két út állt előttem: vagy teljesen új csapatot építek hosszú távra, vagy a maradvánnyal próbálok ütőképes csapatot csinálni. *Bozsikot, Hidegkutit, Grosicsot* úgy éreztem hiba lenne mellőzni. Így hát a második változat mellett döntöttem.

— Még egyetlen mérkőzést sem játszottunk, már jó néhány támadás ért. Kifogásolták, hogy a válogatott keret összeállításakor túl sok *Vasas* játékos került a keretbe. Nem mondták ki nyíltan, de azért éreztették, hogy klubérdekeket szolgálok. Most, hogy visszatekintek negyed századdal az eseményekre, igazán nem lenne okom bármiféle védekezésre. De tiszta lelkiismerettel állíthatom, hogy egyedül a magyar labdarúgás érdeke vezérelt. Hogy jó néhány *Vasas* játékos is volt a keretben? Miért ne lett volna? Bajnok volt a *Vasas,* és engedtessék meg egy szövetségi kapitánynak, hogy egy kicsit szubjektív is legyen, amikor egy játékosban bízik vagy sem. Volt a *Vasasban* jó néhány olyan játékos, akit alkalmam volt megismerni, mégpedig a jó oldaláról. Semmi sem indokolta, hogy mellőzzem őket.

— Ugyanakkor kétfajta út állt a taktikai elképzelések előtt is. Az egyik a szövetségi kapitány számára mindig is adott, hogy a válogatottját úgy állítsa össze, hogy annak stílusa az élcsapatokéra épüljön, tehát egy

Életének középpontjában: a labda

elfogadott, bevált játékrendet alkalmazzon a válogatottnál is. Vagy járhat egy sokkal kockázatosabb utat, amikor a saját szakmai elképzelései szerint válogat, és egy újfajta, személyre szabott játékrendet kialakítva épít csapatot.

— Szívesebben ezen az utóbbi úton jártam volna, de hamar beláttam, hogy nincs rá lehetőség. A válogatottak közül az aranycsapat megmaradt tagjai még állták a sarat, s velük valami egészen mást nem lehetett kezdeni. A pályafutásuk zenitjén álló játékosokat nem lehet újra oktatni. A *Vasas*-ban ugyanakkor olyan klasszisok bontogatták szárnyaikat, mint *Kárpáti, Sárosi, Bundzsák, Berendi, Lenkei*, akik szintén helyet követeltek a nemzeti 11-ben.

Baróti Lajos Bozsik és Hidegkuti társaságában a svédországi világbajnokság előtt

A mellettem edzőként tevékenykedő *Soós Károly* és Lakat Károly egyetértett azzal az elképzeléssel, hogy a korábbi aranycsapat játékát alapul véve építsük föl a svédországi világbajnoki selejtezőkre készülő válogatott játékrendjét.

— Kísérletezésre azonban nem adódott alkalmunk, hiszen azonnal Bulgáriába kellett menni *VB*-selejtezőre, amelyen csak egy lehetőség volt: győzni. Ha a csapat egyetlen pontot is veszít, oda a világbajnoki részvétel.

— Néhány gonddal meg kellett küzdeni ekkor még a pályán kívül is.

Az idő, amelynek nagyon fontos szerepe volt Baróti Lajos pályafutásában

Ugyanis Grosics ez idő tájt el volt tiltva, és ezt az MLSZ bejelentette a *FIFÁ-nak.* Csakhogy Grosicsra nekünk szükségünk volt.

— Az MLSZ elnöksége Grosics eltiltását fel is függesztette, s erről a FIFÁ-t értesítette is, amelyet a Nemzetközi Labdarúgó Szövetség nyugtázott, el is fogadott. Viszont a bolgárok összesen annyiról tudtak, hogy *Grosicsot* eltiltották. Tehát amikor a csapat kifutott a pályára, bejelentették: *óvnak.*

Szaladgáltunk össze-vissza, mit tegyünk. *Honti György* az MLSZ akkori főtitkára szerencsére határozott volt.

— *A FIFA-engedély a páncélszekrényemben van. A kulcsa meg itt van a zsebemben. Játsszatok nyugodtan!*

Baróti Lajos Volentik Bélával és Hidegkuti Nándorral Olaszországban

A Magyarország – Franciaország nemzetközi labdarúgó-mérkőzésen a játékvezető Sándor fejes gólját les címén nem adta meg

— A többi már simán ment. Hidegkuti két gólja eldöntötte a mérkőzést, majd itthon a Népstadionban a korábban ellenünk győztes norvégokat 5-0-ra kiporoltuk, és ott voltunk a svédországi VB 16-os döntőjében.

— A svédországi világbajnokság előtt sem maradt sok időm a csapatépítésre. Mindössze két barátságos előkészületi mérkőzésre futotta, az egyiket elvesztettük a szovjetek ellen 2-1-re, a másikon győztünk a franciák ellen 2-0-ra. Ez az utóbbi mérkőzés is jól jellemezte azt, hogy a sok sérülés miatt rendre szükségmegoldásokat kellett alkalmaznom. Így például a franciák ellen az az *Aspirány* játszott balösszekötőt, aki a *Dózsába* se került be, akit azonban jól ismertem és hittem benne, hogy a válogatott mérkőzésen megállja majd a helyét.

— Mindenkit meglepett, hogy *Aspirány* két góljával győztünk a franciák ellen. *Aspirány* azonban talán a hattyúdalának tekintette ezt a válogatottságot, továbbiakban már többet nem kerülhetett játékára sor, így hát tovább kerestem a csapatot.

— Változtattunk ugyanakkor a válogatott felkészülési rendjén is. Ez volt az első eset, amikor hosszú időre *Tatára* költözött a labdarúgó-válogatott. Az alapozó időszak véleményem szerint rendkívül jól sikerült. *Kerezsi Endre,* a TF tanára segítségével olyan kemény edzéseket tartottunk, ami után olyan erőállapotba kerültek a játékosok, ami biztosítéka lehetett egy sikeres világbajnoki szereplésnek. Sajnos, amikor visszakerültek a klubjaikba a válogatottak, egész más légkörbe érkeztek. A kényelmeskedés, a lazítás, a tatai edzések kipihenése került napirendre. Ezért történt az, ami szükségszerű megoldásnak látszott, hogy újból *Tatára* kellett hívni a válogatottat a világbajnokság előtt.

A másodszor végrehajtott kondícióedzések fizikailag felpumpálták a csapatot. Néhány játékos azonban nem bírta a terhelést, s ennek következtében megsérültek.

— A legtöbb gondot az okozta, hogy a rendkívül gólerős és jó formában levő *Friedmanszky,* akivel a csatársorban külön terveim voltak, már az első svédországi edzésen megsérült. Ráadásul a másik meglepetés-emberem, aki ugyancsak gólerős volt, a tatabányai *Lahos* Sandvikenben, a világbajnokság színhelyén betegedett meg, kiderült: ki kell venni a vakbelét, s ott azonnal meg is operálták.

— Még semmi sem kezdődött, de már két csatártól búcsút kellett vennem. Ez már eleve rányomta bélyegét a későbbi mérkőzésekre. A feladat az volt, hogy a régi magyar stílust egy kicsit korszerűsítsük, s ehhez volt két nagyszerű, gyors hátvédem, *Mátrai* és *Sárosi,* akik felfutásaikkal segítették a csatárokat. Tehették, mert a védelem volt talán a csapat legerősebb, legbiztonságosabb pontja, összeszokottságuk révén Sipossal jól kisegítették egymást.

— Amíg mi a csapat körül tervezgettünk, addig vezetőinknek nehéz pillanataik voltak. 1958-ban a *Svédországban* élő magyar disszidensek tüntetést szerveztek ellenünk és a pályákon nem hogy közönségünk lett volna, hanem gyakran politikai demonstrációként, kifütyülték a csapatot.

— A cél persze nem ugyanaz volt, mint a hajdani aranycsapatnál. Senki sem kérte, hogy nyerjünk világbajnokságot, azt azonban elvárták a csapatomtól, s ebben én is bíztam, hogy eljutunk a legjobb nyolc közé. Erre megvolt minden lehetőség, mert a walesieket és a mexikóiakat kellett legyőzni ahhoz, hogy ezt a jogot kivívjuk. Sajnos, az első walesi mérkőzés 1-1-gyel végződött, és a *Juventus* akkori középcsatára, *John Charles*, akiről pontosan tudtuk, hogy a fejjáték az erőssége, egy fejes góllal állította meg a magyar csapatot.

— Ahogy visszaemlékszem, nemcsak én voltam elkeseredve, hanem a játékosok is. Még kilátástalanabbá vált a helyzetünk, amikor a svédektől 2-1-re kikaptunk. Szerencsétlen mérkőzés volt. A csatárok a legnagyobb helyzeteket is kihagyták. A védelem jól állt a lábán, de ez kevésnek bizonyult. A svédek kétszer találtak a hálónkba, mi csak egyszer. Igaz, a befejezés előtt még volt egy *Tichy*-lövés, amely még a nézők többsége szerint is a gólvonalon túlra jutott, hiszen gólt kiáltottak, csak éppen a játékvezető nem adta meg. A későbbi ezüstérmes svédektől elszenvedett vereség után szinte mindent egy lapra feltéve álltunk ki *Mexikó* ellen. Végre ezen a napon olajozott volt a gépezet. 4-0-ra nyertünk és a csapat helyenként jól játszott a sérülésekkel teletűzdelt mexikóiak ellen.

— Újra reménykedtünk. Ugyanis Walessel kellett ismét játszani ahhoz, hogy eldőljön: *Svédország* mellett melyik a másik továbbjutó. Nekünk a döntetlen is elég lett volna. És 20 perccel a mérkőzés befejezése előtt még 1-1 volt a találkozó állása.

— *És ekkor kezdődött a kapustragédiáim sorozata. A későbbi világbajnokságokon is sorsdöntő helyzetekben legnagyobb klasszisú kapusaink gyermeteg hibákat követtek el. Grosics a svédországi VB-n indította el ezt a sorozatot.*

— Azt történt, hogy Grosics a baloldalon levő és az ellenfél kapuja felé igyekvő *Sárosihoz* gurította a labdát, s közben rákiáltott:

— *Laci, megy a labda!*

— *Sárosi* ijedten visszafordult bal felé, a labda azonban a jobb oldala felé közelített. A walesiek jobbszélsője, *Medwin* észrevette a nagy lehetőséget, rácsapott a labdára és *Grosicsot* kicselezve, berúgta azt a gólt, amely végképp megpecsételte a magyar válogatott sorsát.

— A csapat elé kitűzött célt tehát nem sikerült megvalósítani. Akkor még nem fájt annyira ez, hiszen jól tudtuk, hogy a legjobb nyolc között a

brazilokkal játszottunk volna. S abban a brazil csapatban tűnt fel egy cserejátékos, aki azért kerülhetett be a brazil csapatba, mert a csodálatosnak tarott *Vava* megsérült. S a 17 éves cserejátékos Pelé volt. Nem maradt más vigaszunk, mint hogy ezen a világbajnokságon csodáltuk a brazilokat.

— *Hazaérkezésünk után magam levontam a konzekvenciákat, bementem a szövetségbe és beadtam a lemondásomat.*

A hazai sportsajtókban egyaránt kudarcnak tekintették a svédországi szereplést. A *Képes Sport* Szépítgetés nélkül címmel a következőket írta a magyarok stockholmi szerepléséről:

»Nem váltak valóra reményeink, legszerényebb vágyaink sem teljesültek, nem sikerült bejutni az első nyolc közé, amely csütörtökön megkezdte a világbajnokság második felvonását, hogy megvívja a késhegyig menő élet-halál harcot a legjobbak között, a legeslegjobb címért, a világbajnok büszke rangjáért.

Mi lemaradtunk, de nincs ebben semmi különös és nem is dől emiatt össze a világ. Annyi minden történik szerte a világban és otthon nálunk is, amihez képest az a tény, hogy tizenegy magyar fiú, aki pillanatnyilag gyengébben futballozik, de mégis szeretett volna sikerrel szerepelni a VB-n, nem tudta elérni a célját — nem nagy ügy. Velünk együtt kiesett a további küzdelemből Anglia, Csehszlovákia, Argentína és még négy ország csapata, nem is beszélve azokról a nemzeti válogatottakról, akik még a 16-os döntőbe sem tudták beverekedni magukat. Világbajnoksági sikertelen szereplésünk nem fogja csökkenteni a külföld előtt nemzeti tekintélyünket, és otthon sem fogja fékezni társadalmi fejlődésünket, előrehaladásunkat. Minden megy tovább a maga útján.

Persze, azzal a megállapításunkkal, hogy nem tizenegy jól vagy rosszul futballozó embertől függ a hazánk jövője — nem akarjuk a magyar válogatott csapat vereségeinek és dicstelen szereplésének jelentőségét és súlyát csökkenteni. Még kevésbé a magyar sport eme fontos problémáját elbagatellizálni vagy a felelősség kérdését „elkenni".

Labdarúgásunknak országunk életében megvan a megfelelő helye, ahová népünk sportszeretete helyezte. Ez nem több és nem kevesebb a jelentőségénél. Szerető aggodalommal figyelik válogatottjaink szereplését, boldog örömmel fogadják a győzelmeket, de mély lehangoltsággal bosszankodnak vereségei után. Ez történt most is.

A hibákból azonban tanulni kell. A VB előkészítése, valamint itteni szereplésünk megérdemli, hogy alaposabban nézzünk az események mögé, segítsünk a vezetőknek a bajok felszámolásában, a nagy sikerekre

visszatekintő, de most kátyúba jutott labdarúgásunk helyesebb útjának keresésében.

Véleményünk alátámasztásához kénytelenek vagyunk egy kissé visszafordulni a múlthoz is. Nem a régi „aranycsapat" sikereihez (azon az idő már túlfutott), hanem az ellenforradalom után adódott új és nehezebb helyzethez. Csak néhány sorral szeretnénk utalni régebbi cikkeinkre, amelyekben következetesen a válogatott csapat generális átszervezésének a gondolatát igyekeztünk napirenden tartani. Éppen az ellenforradalom viharai mutatták meg ennek erkölcsi szükségességét és bizonyították, hogy a kibontakozásnak egyetlen útja egy gyökerében új együttes összekovácsolása. Belátjuk, hogy ehhez a rendelkezésre álló két esztendő bizony nem volt valami sok idő, sőt — kevés volt. Mégis az a véleményünk, hogy ezt a nem egészen két esztendőt sokkal jobban ki lehetett volna használni.

Most nem kívánunk részletesen foglalkozni a felkészülés közben végrehajtott és a munkát erősen megzavaró szövetségi kapitányváltozással. Bukovi Márton és Baróti Lajos, mindketten kiváló szakemberek és méltatlan lenne mind a kettővel szemben, ha ez a kérdés, mint személyi probléma kerülne szőnyegre. Egyikőjük sem tehet a súlyos hibákról. Barótitól különösen nagy erkölcsi áldozat volt, amikor a sikerek útján állandóan felfelé emelkedő *Vasas* edzői tisztét otthagyva, elvállalta a kritikus pillanatban a problematikus jövőjű szövetségi kapitányi állást. Ezért a tettéért és további verejtékes munkájáért feltétlenül elismerés illeti meg. Mindez nem változtat azon a tényen, hogy ez volt az első zavar a válogatott csapat folyamatos felkészítésében.

Arról is beszélni kell, hogy a válogatott együttes vezetőinek klubkapcsolatai óhatatlan rányomják bélyegüket a válogatott keret összeállítására. Ezen nem is lehet csodálkozni. Saját játékosaikat jobban ismerik, jobban bíznak bennük, mint a többiekben. Nem is szólva arról, hogy a vidék legjobbjaival szembeni bizalmatlanságot évek óta nem sikerült megtörni. Amíg egy vidéki csapat nem nyer bajnokságot, addig vidéki játékos legfeljebb „formailag" kerülhet a válogatott keretbe.

Még többet ártott, hogy túl sok időt töltöttek a csapatkereséssel, így nagyon kevés jutott a játékosok összeszoktatására. Aligha tévedünk megállapításunkkal, hogy a csapatkeresés időszakát otthonába sem tudták fejezni, mert mint az események mutatták, itt a VB-n végrehajtott csapatösszeállítási változtatások is még erősen kísérleti jellegűek voltak.

A felkészítési idő ilyen aránytalan kihasználása természetes akadálya lett volna annak, hogy itt a világbajnokságon teljes fegyverzetben álljon ki „valóban" legjobb tizenegyünk a nagy erőpróbára.

A lipcsei edzőtovábbképzőn (1960) a mesterek nemcsak tanácskoztak, hanem összemérték erejüket a labdarúgópályán is

A magyar labdarúgó-válogatott egyiptomi túrán

Alapvető hibának tartjuk a bajnokság félbeszakítását is, amellyel megfosztottuk válogatott játékosainkat a legjobb felkészülési lehetőségtől, attól, hogy izzó csaták kemény küzdelmeiben edződjenek meg a legnehezebb feladatok megoldására. Ezt Magyarországon kívül sehol sem csinálták, s az összes külföldi szakember enyhén szólva csodálkozott ezen a módszeren. Ezzel több irányban is hibáztunk. Nem használt a játékosainknak a normális életükből való teljes elszakítás, a tatai tengéslengés, a helyenként terjengő unalom légköre és hasonlók, amelyek pszichológiailag is csökkentették vitalitásukat, nem emelőleg, hanem nyomasztólag hatott a játékosok hangulatára.

A brazil csapatot nemcsak edző és orvos, hanem pszichológus szakember is elkísérte ide. „A játékosok lelki állapota fontos, ezért ellenőrizzük őket" — mondta egy brazil újságíró. Ha nem is követendő példának említjük ezt az esetet, de azt megállapíthatjuk, hogy játékosaink idegességét és kedélytelen hangulatát feltétlenül meg kellett volna változtatni.

Beszéljünk őszintén néhány szót a VB sorsolásáról. Négy csoportba sorolták a 16 részt vevő országot, és nemcsak otthon, hanem külföldön is az volt a vélemény, hogy a négy csoport közül kétségtelenül a miénk volt a leggyengébb. De hát, szerencsésen kedvezett számunkra a sorsolás. Csoportunkban mi látszottunk a „nagyágyúnak", Svédország a komoly ellenfélnek, Wales, akit feltétlenül meg kell verni és Mexikó, aki mint edzőtárs asszisztál majd a nagyobbak játékához. Most utólag is azt kell mondani, hogy ez a gondolatfűzés nem volt alaptalan. Legfeljebb Svédországról nem tudhattuk, hogy a külföldön játszó „vándoraival" megerősödve ilyen komoly játékerőt képvisel. Hogy ezek után mégis miért ért bennünket a csalódások sorozata, abban az eddig felsorolt előzetes hibák mellett közrejátszott egypár olyan előre nem látható és még a legpesszimistább számításokra is rálicitáló szerencsétlen momentum, amely meglepte nemcsak a magyar vezetőket, hanem az itt levő külföldi szakembereket is.

Csatársorunk gólszegénysége miatt védelmünk fokozott felelősséget érzett, és ebből adódott túlzott idegessége. Mégsem indokolja ez azokat a sorsdöntő hibákat, amelyeket védelmünk — elsősorban világhírű, nemzetközileg is nagy tekintélynek örvendő kapusunk, Grosics Gyula — a VB három mérkőzésén vétett. Erre senki sem számíthatott, és senkit sem lehet felelősségre vonni azért, hogy csapatunk egyik oszlopa, büszkesége pont a világbajnokságon veszti el uralmát az idegei felett és vét olyan hibákat, amelyeket kezdő kapusoknak sem szabad elkövetni. A nézők valósággal felhördültek, amikor Grosics fütty előtt leállt reklamálni, és hagyta a védhető labdát a kapuba szállni. Nem is beszélve a második walesi mérkőzésen rossz helyre kidobott labdáról, amelyből azt a gólt kaptuk, amely megfosztott bennünket a továbbjutás lehetőségétől. *Grosics* három katasztrofális hibája egymaga elég volt ahhoz, hogy megpecsételje sorsunkat.

Sajnos azonban — amint ma mondani szokás — voltak más hibák is. A közvetlen védelem idegessége kihatott az előttük állókra. A fedezetekkel lett volna a legkevesebb baj, ha nem történik ezzel a csapatrésszel is egy . . . csoda. Arról sem tehet azonban a szövetségi kapitány, hogy a 90. válogatottságát ünneplő Bozsik József, a magyar labdarúgás egyik legkiemelkedőbb alakja — aki az első walesi mérkőzésen a mezőny kiemelkedően legjobb embere volt — a második walesi-magyar találkozón teljesen csődött mondott.

Azt hinné az ember, hogy ennyi hiba felsorolása után több már nem is jöhet, pedig — kapaszkodjunk meg! — ezekkel a hibákkal együtt még „bőven" továbbjuthattunk volna, ha nincs egy legdöntőbb és mindezeknél súlyosabb, de részben az említettekkel összefüggő hibánk, amely vég-

ső akadálya lett sikeres szereplésünknek. Ez pedig csatársorunk teljes tehetetlensége és meddő játéka volt.

Főleg a belső hármas játszott minden fantázia és minden kritika alatti, teljesen elavult, terméketlen labdarúgást.

Az első walesi mérkőzés után magamban bocsánatot kértem Sándor „Csikartól", akit sokszor bíráltunk öncélú játékáért. Valahogy az volt az érzésem, hogy azért nem ad be labdákat, mert nincs kinek beadnia. Fenyvesi a bal zélen pedig gyakran adott úgy labdát társainak, hogy utána befelé előrefutva visszakapja azokat. Három mérkőzésen egyetlenegyszer sem sikerült labdát visszakapnia, minden helycserés kísérletből holdkóros ámo futás lett. Ennyi meg nem értéssel az elfogadhatóan játszó szélsők (Budai is megfelelt!) is csak céltalan futkározásra voltak ítélve.

A mexikóiak elleni mérkőzést itt figyelmen kívül hagyhatjuk. Azt már megírtuk, hogy az ellenük kivívott győzelmet helytelen lenne túlértékelni. Az alapjaiban véve is gyenge együttes ellenünk a mérkőzés nagy részében tíz emberrel játszott, sőt, mert a pályán is volt egy sérült, aki csak statisztált, tárgyilagosan megmondhatjuk, hogy kilenc ember ellen győztünk 4-0-ra.

Térjünk hát rá a belső hármas kérdésére. Lényegében tudniillik mégis elsősorban a belső csatárok feladata a támadások befejezése, a végső végrehajtás, a győzelmet jelentő gólok elérése. Mit és kiket vonultattunk mi fel e cél elérésére? Játszott két kitűnő fedezetjátékos (Bozsik és Bundzsák), akiknek kirándulása a csatársorba mindig nagy lutrit jelent a csapat számára. Vagy sikerül, vagy nem. Ezúttal nem sikerült. Játszott az előzetesen ki nem próbált Bencsics, játszott Hidegkuti, akinek felkészítéséről és beállításáról már elmondottuk őszinte véleményünket. És játszott a VB előtt kitűnő formában levő Tichy, akinek itteni gyenge szereplése örök rejtély marad.

Nincs helyünk, hogy felsoroljuk belső hármasunk következetes hibáit. Nem találunk magyarázatot helytelen játékfelfogásukra, esztelen forgolódásukra, rossz labdaátvételeikre (legtöbbször háttal az ellenfél kapujának, úgy, hogy mire megfordultak, már mindenkit lefedeztek az ellenfél védőjátékosai), s még rosszabb passzokra, nem is beszélve a kapura lövési iszonyról. Mintha egyik sem merte volna vállalni a lövés felelősségét, gondolván, rontsa el más. Így nézett ki a belső hármasunk a VB-n.

Még így is nyílt egy alkalom hibáink kijavítására Mexikó jóvoltából, amely nem lehetett olyan gyenge, hogy ne vegyen el egy pontot Walestől, amellyel lehetővé tette számunkra a pótmérkőzéssel való továbbjutást.

Erről a pótmérkőzésről még nem beszéltünk. Az első balszerencsés mérkőzések után úgy éreztük, hogy a Mexikó elleni könnyű győzelem

visszaadta a fiúk önbizalmát, és egyszer csak „kijön a lépés" nekünk is. Nem tagadható, biztos győzelemre ment a csapatunk, és hozzátehetjük, hogy jogos is volt a bizakodás. A mérkőzés valóban úgy indult, hogy igazolja a legvérmesebb optimistákat is. Gyorsan belőtt vezető gólunk után már arról kezdtünk vitatkozni, hogy Brazília ellen hogyan kellene összeállítani csapatunkat. A félidőben Bozsik feltűnően gyenge játéka ellenére legalább még két gólt vártunk a további játék folyamán.

S mi történt? Azt csak az oknyomozó történészek tudnák kideríteni, hogy miért, de tragikusan visszaesett a csapatunk. Nem mi lőttük a további két gólt, hanem mi kaptuk. A Wales előbb egy erősen lesgyanús gólból egyenlített, majd Grosics újabb képtelen hibájából megszerezte a győzelmet is. Nekünk a döntetlen is elég lett volna, jobb gólarányunkkal mi jutottunk volna tovább... De mi vesztettünk. Ennyi hiba nem maradt megtorlatlanul.

Elvéreztünk.

Közönség nem volt a pályán, de mi az üres tribünök előtt is röstellkedtünk. Szégyelltük, hogy idáig eshetett vissza a magyar labdarúgás színvonala. A külföldi újságírók és labdarúgó-vezetők egyhangúlag parentálták el Magyarországot. Elfelejtettünk játszani — ez volt a vélemény.

Próbáljunk tanulni végre hibáinkból, ne keressük a külső körülményekben visszaesésünk okait. Vonjuk le egészséges következtetéseinket a VB tanulságaiból. Meggyőződésünk, hogy van elég jó játékosunk, aki rövid idő alatt feledtetni képes ezt a kisiklásunkat.

Legyünk szerényebbek, lássuk be, hogy már nem mi vagyunk a világ legjobbjai, de még utána sem mindjárt mi következhetünk. Ki lehet lábalni a bajokból, de ehhez komoly összefogás szükséges — egy olyan operálókés, amellyel ki lehet vágni a magyar labdarúgás rákfenéjét is.«

— *Kemény bírálatokban* — mint a Képes Sport cikke is jelzi — *nem volt hiány, és azzal mindenképpen magam is egyetértettem, hogy le kell vonni a svédországi világbajnokság tanulságait, hozzá kell látni hosszú távon egy csapatépítéshez. Akkor azt hittem, ez már nem az én feladatom lesz, majd megoldja más. Lemondásomat azonban az MLSZ elnöksége hosszas tárgyalás után nem fogadta el. Úgy értékelték, kevés idő, mindösszesze fél év állt rendelkezésemre, s feltehetően a kudarc okát sem kapitányi működésemben vélték felfedezni.* Velem annyit közöltek: *a bizalom megvan, készítsek egy tervet, állítsam össze az új válogatottat, dolgozzam tovább.*

Chile

Forrongott a foci ebben az időszakban. A brazilok 4-2-4-es hadrendje új stílust teremtett. Európa szinte minden csapata utánozni kezdte, kivéve az angolokat, akik továbbra is kitartottak a WM-rendszer mellett. Megindult a posztok mozgása is. Beszéltek a kétékes játékról, ugyanakkor divatba jöttek a felfutó hátvédek, a visszavont szélsők.

— Számomra sok gondot okozott, hogy Tichy nem akarta magát alárendelni az elképzelt játékrendnek, előretolt középcsatárt akart játszani. Szerencsére a védelem a gyors *Sárosival, Mátraival* és *Sipossal* továbbra is rendelkezésre állt.

— *Hozzákezdtem tehát egy új csapat építéséhez. S ehhez támogatást elsősorban az adott, hogy a világbajnokság után barátoktól, szurkolóktól sok biztatást kaptam. S talán elhitették velem, hogy a magyar labdarúgás nehéz helyzetében kulcsfeladatom van.*

Baróti Lajos ugyanolyan kettős felkészítést végzett, mint a jelen labdarúgásában *Mezey György.* Az olimpiai csapat összeállítása ugyanúgy tisztje volt, mint az A válogatott kialakítása. Reálisnak tűnt az az elképzelés, hogy a fiatalokból összekovácsolódó olimpiai csapatból a chilei világbajnokságra ütőképes, egységes gárda alakuljon ki.

— *Az aranycsapat lassan búcsúzó játékosai helyett kellett újakat találnom.* Az egyik ilyen volt *Grosics,* akinek helyére a Vasas kapusával, *Bakóval* és az Újpest „portásával", *Törökkel* próbálkoztunk. Szóhoz jutottak jó néhány mérkőzésen, ennek ellenére az 1962-es VB előtt vissza kellett hívnom *Grosicsot.*

— *A védelemben a Mátrai—Sipos—Sárosi* hátvédsor vette át a feladatkört, és itt hadd jegyezzem meg, hogy *kapitányságom alatt Sipos ötvenhétszer volt válogatott, megszakítás nélkül.* Nem tudom, jegyzik-e valahol a válogatottság csúcsait, de ez bizonyára azok közé tartozik. Ráadásul a csapatból nem gyengébb játéka, hanem egy balszerencsés sérülés miatt vált ki. *Tichyvel* egy csehszlovák—magyar barátságos mérkőzés edzésén összeütközött 1963-ban, így került helyére akkor *Nógrádi.*

A tatai edzőtáborban Baróti Lajos a kép bal sarkában látható Siposnak magyarázza a beállós feladatát

A győzelmet néha el is kell hitetni a játékosokkal. Pillanatkép egy tatai edzésről

De mielőtt elkalandoznánk a távolabbi jövőbe, nézzük csak, hogy Baróti Lajosnak az olimpiai csapat összeállításán túl, milyen gondjai adódtak az EB-re készülő nemzeti válogatottal. Mint említettük, a védelem formálódott, és voltak megfelelő emberek a védőposztokra. Az olimpiai csapat csatársorában *Göröcs, Albert, Rákosi* jeleskedett, ugyanakkor a nagy válogatottban *Budai II., Göröcs, Csordás, Tichy, Bencsics* ötösfogat játszott a lengyelek ellen, ahol 3-1-re nyertünk, viszont még ugyanabban a hónapban, szeptemberben a moszkvai *Nemzetek Kupája* mérkőzésen ugyanez az ötösfogat csak egyetlen gólt tudott rúgni, a *Kárpáti—Sipos—Sárosi, Bundzsák—Berendi* hátsó alakzat pedig *Bakó* kapussal 3 gólt kapott.

Erre a találkozóra így emlékszik *Baróti Lajos:*

— *Nagyon szerencsétlen mérkőzés volt. Szeptemberben már hideg idő van Moszkvában, és mi a korábban megadott kezdési időpontnak megfelelően melegítettünk be. Ezzel szemben közel fél órával később kezdődött a mérkőzés, játékosaim teljesen lemerevedtek. Az első félidő 3-0 volt a szovjetek javára, és csak a második félidőben sikerült úgy játszanunk, ami kifejezte a csapat képességét, s a második játékrészben rúgtuk szépítő gólunkat.*

— Sajnos, a szovjetekkel a visszavágó sem volt szerencsés, mert egy évvel később a Népstadionban, 90 ezer néző előtt 1-0-ra kaptunk ki, olyan mérkőzésen, amelyet gólokkal kellett volna nyernünk.

— Nem mondom, bántott a vereség, de sok nagyszerű jel is mutatott arra, hogy a magyar labdarúgást nem kell félteni. Az egyik, hogy a szovjet mérkőzéseken kívül a válogatott találkozóit vagy megnyertük, vagy döntetlen lett. *Zágrábban* 4-4-et játszottunk a *jugoszlávokkal, Bukarestben* pedig megvertük a *románokat. Belgiumot* Budapesten 3-1-re győztük le, 1959 áprilisában pedig *Budapesten* 4-0-ra a jugoszlávokat. A válogatottba már 1954-ben bekerült *Fenyvesivel* próbálkoztam. Ez azért érdekes, mert amióta az aranycsapatból *Czibor* elment, a magyar válogatott folytonosan balszélsőgondokkal küszködött.

A nagy csapatok sorában volt *Svédország,* amelyet *Budapesten* 3-2-re győzött le a magyar válogatott, és feljövőben volt az NDK, amelyet *Soós Károly* irányított, ellenük is nyert válogatottunk 1-0-ra.

— *Bizonyos vagyok abban, hogy a belgrádi Jugoszlávia elleni válogatott összecsapás nemcsak számomra marad emlékezetes esemény, hanem a szurkolók is megőrizték pillanatait, hiszen egy nem mindennapi tehetség mutatkozott be a válogatottban: Albert, lőtt három gólt a kitűnő erőkből álló jugoszlávoknak.* Ha csak azt mondom, hogy a kapuban *Beara* védett, s a csapatban olyan nevek voltak találhatók, mint *Miladinovics, Sekula-*

Magyarország—Anglia mérkőzés csapata a Népstadionban. A képen Göröcs, Dunai, Rákosi, Sárosi, Dalnoki, Bundzsák, Albert, Mátray, Sipos, Kotász és Grosics

rac, Zebec, Kosztics, nyilvánvaló, hogy nem sétamérkőzésen született ez a parádés alakítás. A magyarok 4-2-es győzelme és a *Sándor—Göröcs—Albert—Tichy—Szimcsák* csatársor újabb reményeket adott. Ekkor azonban már *Grosics* őrizte ismét a magyar kaput.

A sikerek tovább folytatódtak. Svájcot 8-0-ra győzte le a magyar csapat *Budapesten*, az NSZK-t pedig 4-3-ra. *Firenzében* 1-1-es döntetlent játszottak az olaszokkal, *Budapesten* pedig 2-0-ra verték *Angliát* (micsoda idők!). A sorozat folytatása a skótok elleni 3-3 *Budapesten* és a jugoszlávok elleni 1-1, ugyancsak a *Népstadionban*. *Brüsszelben* egy kisiklás történt: 2-1-re kaptunk ki a belgáktól, de ugyanabban az évben 4-1-re verte válogatottunk *Lengyelországot*, érdekes, csak 35 ezer néző ment ki a *Népstadionba*, viszont 70 ezer néző előtt 2-0-ra páholtuk el az osztrákokat.

— *Mindig is az volt az elvem, hogy ki kell alakítani a legjobb játékosokból álló csapatot, és azon csak akkor változtatok, ha valaki tartós hullámvölgybe kerül. Elveimmel ellentétes volt, hogy hétről hétre a legjobb formát*

Baróti Lajos dr. Botár Zoltán orvos és dr. Zalka András társaságában egy népstadionbeli magyar—angol mérkőzésen

mutató játékost állítsam a válogatottba. Sokat támadtak is érte, különösen az angliai világbajnokság előtt, amelyről majd később szólok.

— Az én fix csapatom, amellyel távolabbi céljaim is voltak, a következő volt: bíztam abban, hogy *Grosics* még *Chilében* is képes lesz különleges teljesítményre. A védelem *Mátrai—Sipos—Sárosi*, illetve célfeladatok megoldására *Dalnokit* foglalta magába. A középpályán *Bundzsák* és *Kotász* volt biztos ember, mellettük *Solymosi* kaphatott helyet. A csatársor pedig *Sándor, Göröcs, Albert, Tichy, Fenyvesi*, mellettük ott volt *Rákosi* is.

— *Megjelent annak idején egy karikatúra azzal, hogy a nevezett játékosoknak bérletük van a válogatottban. Ez akkor sem bosszantott, most pedig egyenesen bizonyítja azt, hogy igenis, nemcsak a kapitánynak, a játékosoknak is szükségük van arra, hogy érezzék: bíznak bennük, helyzetük szilárd, és csak ilyen önbizalommal képesek jól futballozni. Majd később mondok még egy példát, amely éppen Fazekassal történt, az argentínai világbajnokság előtt, hogy mit jelent egy csúcsformában levő játékos számára, ha megrendül az önbizalma.*

— Ebben az időben, mint az összeállításokból is kiderül, nem volt olyan klubcsapat, amelyre ráépíthettem volna a válogatottat. Még olyan sem, amelyiknek a stílusa meghatározó lett volna a magyar labdarúgásban. Így hát nem maradt más feladat számomra, mint kialakítani a válogatott önálló stílusát, ehhez pedig fix keretek kellettek, és sokkal több együttlét, mint korábban.

— Elmondhatom, hogy amikor eljutottunk a VB-selejtezőkig, már lényegében kész volt a csapatom. Szükség is volt rá, hiszen egy csoportba kerültünk az egyre erősödő *NDK*-val, *a hollandokkal*, s ebből a hármasból csak egy juthatott tovább. Ráadásul ez a csoport három magyar edző közötti rivalizálást is magába foglalt. Az *NDK*-nál továbbra is *Soós Károly* tevékenykedett, *a hollandokat* pedig egy erdélyi magyar játékos irányította, aki korábban Franciaországban volt profi, *Schwarcz Elek*. Az első VB-selejtezőre *Budapesten* került sor, s a magyar csapat összeállítása: *Grosics—Mátrai—Sipos—Dalnoki, Solymosi—Kotász—Sándor, Göröcs, Albert, Tichy, Fenyvesi dr. volt.*

A mérkőzést a magyarok *Albert* és *Göröcs* góljával nyerték meg 2-0 arányban. Nehéznek ígérkezett azonban a holland csapat, amelyiknek volt egy szinte lefoghatatlan gyors szélsője, *Swart* személyében, és volt egy rendkívül gólerős centere, *Wilkes*.

— *Tudtam, azon múlik, mi lesz Rotterdamban, siker vagy kudarc, hogyan sikerül semlegesíteni ezt a két játékost.* Ezért *Sárosi* helyett a rendkívül kemény *Dalnokit* állítottam be a balhátvéd posztjára, *Swart* semlegesítésére, a sérült *Albert* helyett pedig *Kuharszkit* szerepeltettem, akinek lényegében az volt a feladata, bár maga is centert játszott, hogy az ellenfél centerét kövesse mindenhova, és ezzel zavart keltsen a holland csapatban. Ez olyannyira sikerült, hogy amire kevesen számítottak: *Sándor, Fenyvesi dr.* és *Tichy* góljával 3-0-ra nyertünk. S hogy ez mennyire nyugodt mérkőzés volt, arra jellemző, hogy már az első félidőben elértük ezt az eredményt.

Lényegében a magyar válogatott ezzel már továbbjutott, hiszen az várható volt, hogy Budapesten győzünk a hollandok ellen. Ezzel szemben az a furcsa helyzet állt elő, hogy az *NDK* ellen 3-2-re nyertünk Berlinben, viszont a hollandokkal csak 3-3-as döntetlenre futotta Budapesten.

— *A hollandok váratlanul jól játszottak, s miután a csapat már a chilei VB 16-os döntőjében volt, kicsit kényelmesen is. De engem ez már nem idegesített. Már Chilére gondoltam, tudtam: csak akkor állhatunk helyt Dél-Amerikában, ha előtte tapasztalatokat szerzünk az akkori dél-amerikai labdarúgásról.*

— Ezért került sor a dél-amerikai túra megszervezésére 1961 decemberében. S hogy mennyire igazam volt, azt bizonyította az a hideg zu-

hany, amely már az első mérkőzésen ért bennünket. *Santiagóban Chile* ellen játszottuk első hivatalos mérkőzésünket. A csapat ugyanaz volt, amelyik kivívta a VB 16-os döntőjébe jutást, tehát egy egységes gárda. *Álmunkban se gondoltuk, hogy 5-1-re kikapunk.*

A hazai sajtó és még a helyi szakemberek is ezek után azt állították a magyar válogatottról, hogy gyenge, rossz felfogásban játszik, azaz: *a magyarok elfelejtettek futballozni.* Én a vereség okát egész másban láttam. Itt találkoztam először egy újfajta játékrenddel, amellyel nem tudtak mit kezdeni *Siposék.* A chileiek ugyanis a kétcsatáros támadójátékot játszották a felfutó szélsőkkel, és ez azt jelentette, hogy *Sipos* gyakran két chilei csatárral állt szemben, s tehetetlennek bizonyult. Taktikai vereséget szenvedtünk, s ennek megpróbáltam megtalálni az ellenszerét.

— *A revansmérkőzésen annyi változtatást eszközöltem, hogy Sipos lett a beállós, és Mészöly került Sipos helyére, gyakorlatilag az ellenfél két támadóját Mészöly és Sipos semlegesítette.* Ennek az lett az eredménye, hogy a korábbi öt gól helyet egyet sem tudtak lőni a chileiek. Igaz, csatársorunk sem talált be az ellenfél kapujába, de ennek az volt az oka, hogy különböző posztokon még nem rendeződtek a dolgok. *Albert, Tichy* és *Mahos* egyaránt centert akart játszani, és nekem egyetlenegy centerre volt szükségem, viszont kellett volna egy irányító játékos, hátravontan. Egyikük sem volt hajlandó mozdulni a helyéről, így aztán hol egyik, hol másik maradt ki a csapatból.

A világbajnokság évében egy győzelem és egy döntetlen növelte az önbizalmat. *Törökországot* 2-1-re vertük *Budapesten, Uruguayjal* pedig 1-1-es döntetlent játszottunk. Az uruguayi mérkőzés érdekessége volt, hogy itt volt *Bozsik* századszor válogatott, és góljával alakult ki a pontosztozkodás.

— *Kiváló képességű játékostól, csodálatos embertől vett búcsút a válogatott, és méltán ünnepelte a Népstadion közönsége ezen a napon Bozsik Cucut.*

— A török mérkőzés furcsasága pedig az volt, hogy miatta, bár 2-1-re győztünk, aki csak élt és mozgott *Magyarországon,* mindenki támadott. Már a *Népstadionban* is kiabáltak a nézők, hogy vak vagyok, és nem látom, hogy a törökök visszavont centere hogyan irányít, és én nem küldök rá senkit. De ez szándékos volt részemről. Ugyanis nekem nem a török mérkőzés volt a fontos, hanem a chilei, angolok elleni összecsapás. Pontosan tudtam, hogy az angolok 4-2-4-es hadrendben játszanak, és balösszekötőjük, *Haynes* az irányító, aki nélkül szinte megbénul az angol csapat. Pedig hát voltak még ott olyan nagy nevek, mint például *Greaves, B. Charlton, Boby Moore.*

— A Népstadionban azonban az angol szövetségi kapitány, *Winter-*

bottom is jelen volt, a díszpáholyból figyelte, hogyan játszik *VB*-ellenfele. Tudtam, hogy majdan *Chilében Rákosi Gyulának* lesz a feladata *Haynes* semlegesítése. Rákosit pedig ezen a mérkőzésen csak egy félidőt játszattam, és akkor sem abban a szerepkörben, amely rá várt a világbajnokságon. Kétségtelen, nehezen nyertünk a törökök ellen, a megtévesztési manőver azonban Rancaguában, a világbajnokságon kamatozott.

A VB-selejtező rancaguai csoportjában Magyarország, Argentína, Anglia és Bulgária kapott helyet. És kevesen hittek abban, hogy Argentína és Anglia mellett Magyarország is képes lesz arra, hogy egyenlő ellenfél legyen, még kevésbé hitték, hogy ebből a csoportból továbbjuthatunk.

Nézzük, hogyan emlékezett erre a világbajnokság krónikása.

„A világbajnokság megnyitó napján a magyar válogatott még csak néma szemlélője volt az eseményeknek. Illetve, már az első játéknapnak is volt magyar szereplője: Aricában az Uruguay—Kolumbia mérkőzést Dorogi vezette — jól. S miután számunkra kedvezően indult a csoportküzdelem — Argentína csak nehéz csatában tudott 1-0-ra győzni a ná-

A Népstadionban lezajlott magyar—angol mérkőzésen (2-0) Albert kapura lő

Magyarország—Uruguay mérkőzés a Népstadionban (1-1). Ezen a találkozón ünnepelte 100. válogatottságát Bozsik József. A képen balról jobbra: Bozsik, Tichy, Mészöly, Mátray, Sipos, Sárosi

lunk sokkal gyöngébbnek tartott bolgár válogatott ellen — bizakodó hangulatban léptek játékosaink Anglia ellen, pályára. *Leo Horn* vezette az első mérkőzésünket, s ő egyszer már „szerencsét hozott" a magyar válogatottnak. Most is rendkívül korrekten bíráskodott, aminek nagy jelentősége volt a csúszós, mély talajon. A mérkőzés napján ugyanis zuhogó eső fogadta *Rancaguában* az ébredőket. A magyar csapat körében borúlátóan ítélték meg az időjárást, az angolok viszont érthetően örültek. A mérkőzés kezdetére azonban elállt az eső, és mintegy 10 ezer néző foglalt helyet a lelátókon. A *Grosics—Mátrai, Mészöly, Sipos, Sárosi—Solymosi, Rákosi—Sándor, Albert, Tichy, dr. Fenyvesi* összetételű együttesünk ellenfelei javarészt ismert játékosok voltak, s a csatársoruk *Douglas, Greaves, Hitchens, Haynes, B. Charlton,* nagy tiszteletnek örvendett a hátvédek körében.

Jól kezdett a magyar csapat, mindjárt támadásba lendült, és az angolok csak 10 perc után jutottak el először a kapunkig, de *Greaves* jó hely-

zetben kapu fölé lőtt. Lendületes támadásainknak a 18. percben eredménye lett. *Rákosi* pontosan játszott *Tichy* elé, aki nyílegyenesen tört *Springett* kapujára, és 18 méterről váratlanul rálőtte a labdát, amely a védők között, a meglepett kapus mögött vágódott a hálóba. A gól magabiztosságot és további lendületet adott csapatunknak. Az angolok gólzsákja, *Greaves* viszont nem jutott levegőhöz, mert *Rákosi* kullancsként tapadt *Haynesre*, és róla lefordulva indította csatárainkat rohamra. Kis ijedelem is támadt közben: *Grosics* összecsapott *Hitchensszel* a levegőben, és kapusunk megsérült a fején. Szerencsére *Grosics* rövid ápolás után tovább védett. Az angolok nagyon keményen küzdöttek az egyenlítésért, de védelmünk jól állta a nyomást. Az 56. percben növelhettük volna előnyünket, *Albert* azonban óriási gólhelyzetben rosszul helyezte a labdát, amit a már vert *Springett* végül is megkaparintott. Ez viszont az angolokat fellelkesítette, és 3 perc múlva kiegyenlítettek. *Douglas* szögletét *Grosics* kiütötte, majd az angol játékos újra kapura lőtt, és a labda a gólvonalon álló *Sárosi* kezét érte. *Leo Horn* figyelmét nem kerülte el a szándékos mozdulat, tizenegyest ítélt, amit *Flowers* biztosan értékesített. Úgy látszott, ez fordulópontot jelent, mert az angolok egyre jobban fölénybe kerültek, és csak a hátvédsor tagjainak köszönhető, hogy nem kaptunk perceken belül újabb gólt. *Sárosi* volt a védelem vezére, az ő irányításával sikerült megfékezni a rohamozó angol csatárokat, és egy villámgyors ellentámadásból, amelyet ő maga indított, *Albert* újra megszerezte a vezetést. *Ez a gól Flóri egyik híres alakítása volt a sok közül: végigkígyózott a védők között, a kapust is elfektette, úgy lőtt a hálóba.* A visszaszerzett előny újra felhozta a magyar csapatot, amely óriási küzdelemben, izgalmas negyedórán át sikeresen tartotta az eredményt. Amikor *Leo Horn* sípja megszólalt, az eredményjelző-tábla ezt mutatta: *Magyarország—Anglia 2-1!* A csapat minden tagja felülmúlta önmagát, és nagyszerű bemutatkozásával már szinte továbbjutónak érezhette magát.

A második fordulóban az angol—argentin mérkőzéstől dél-amerikai sikert reméltünk, hogy ezáltal *Anglia* kiessen. Reményeink azonban hamar szertefoszlottak, mert az angolok a félidőben már 2-0-ra vezettek, végül 3-1-re nyertek. Így tehát továbbra is fennállt a keresztbe verés veszélye... A bolgárok ellen *Baróti Lajos* két cserét határozott el: miután *Grosics* keze megsérült és gyógyításra szorult, *Ilku* védett, *Rákosit* pedig *Göröcs* váltotta fel jobbösszekötőként — *taktikai okokból.* A bolgároknak több változtatásra volt szükségük, mert az argentinok ellen *Iljev* és *Diev* is megsérült. A *FIFA*-nak egyébként gondot okozott, hogy az erőszakos játék következtében a szovjet *Dubinszkij* lába eltört, a jugoszláv *Matus* és *Mujics*, a nyugat-német *Schnellinger, Nowak, Schäfer, Haller*, az olasz *Rivera, Altafini, Sivori, Menichelli*, az argentin *Rossi, Navarro, Marzolini,*

Sacchi és *Facundo*, a spanyol *Reija*, *Revilla*, *Segarra* és *Suarez* is kisebb-nagyobb sérülést szenvedett az első fordulóban. A nagy tét tehát már az első mérkőzésekre rányomta bélyegét, s ezért sem lett volna helyes, ha alábecsüljük a bolgár együttest, amelynek a magyarok elleni győzelem jelentette az utolsó szalmaszálat. Az előjelek ugyanis arra mutattak, hogy a mieink már biztosra veszik a továbbjutást. *Mészöly Kálmán* fogadást ajánlott, hogy féltucat gólt lőnek a bolgároknak.

Hogy végül igaza lett, az csak azzal magyarázható, hogy a játékosok minden lépése eredményes volt. Csapatunk rögtön támadóan lépett fel és már az első percben gólt ért el. *Fenyvesi* jól ívelt szögletét *Albert* lőtte *Najdenov* hálójába. Alig telt el 5 perc, másodszor is megzördült a bolgár háló, ismét *Albert* lövése nyomán. Remekül ment a magyar csapatnak, a bolgárok a félpályán sem tudtak átjönni. A 8. percben *Tichy* 20 méteres bombája, a 12. percben pedig *Solymosi* 18 méteres lövése kötött ki a bolgárok kapujában. Nem telt el még negyedóra sem és már 4-0-ra vezettünk, s ezzel el is dőlt a mérkőzés sorsa. A bolgár csapat tizenegy emberrel védekezett, nehogy katasztrofális vereséget szenvedjen, a mieink pedig kicsit lazítottak a kezdeti gyilkos tempón. Szünet után ismét rohamozni kezdtek. *Albert* belőtte harmadik gólját, s csak ezután sikerült a bolgároknak szépíteniük. S nehogy vérszemet kapjanak és kimerészkedjenek a kapujuk elől, *Tichy* belőtte hatodik gólunkat, és ettől kezdve már játszadozva tartottuk az eredményt.

A nemzetközi sajtó egy csapásra tollvégre tűzött bennünket, és dicshimnuszokat zengett az új magyar válogatottról. A Rheinische Post így írt : *„A megtáltosodott magyar válogatott valósággal villámhadjáratot vezetett a bolgár kapu ellen. A lelkes és kitűnő magyarok győzelme ebben az arányban is megérdemelt."* A *Die Welt*, a nagy példányszámban megjelenő politikai lap, megállapította: *„A magyar együttes, amelyet a világbajnokság kezdetén még nem sokra becsültek, egyre jobban feljövőben van, elsősorban azzal, hogy olyan csatársorral rendelkezik, amely minden ellenfél számára veszélyessé válhat."* A *L'Humanité „új magyar hullámról"* beszélt, a *Daily Telegraph* pedig már gratulált a negyeddöntőbe jutáshoz.

Ezalatt a magyar csapat rengói főhadiszállásán *Baróti Lajos* — nehezen leplezett elégedettséggel — *józanságra, mértéktartásra és főleg további fegyelmezettségre intette a csapatot. „Az argentinok ellen nem szabad veszíteni, mert akkor a negyeddöntőben várhatóan a világbajnok Brazíliával kerülnénk szembe.* A csoportelsőség esetén viszont a második helyezett — *Csehszlovákia vagy Spanyolország* jutna nekünk" — hangoztatta a szövetségi kapitány, aki a győzelemnél is jobban örült annak, hogy a játékosok formája láthatóan felfelé ívelt, a csúcsponthoz közeledett. Az sem volt közömbös, hogy két forduló után *Albert* vezette a góllövőlistát

Edzésvezetés

négy góllal, mögötte *Tichy* állt hárommal — kettőjük nevétől visszhangzott a *VB* sajtóközpontja. Kedvezőbb előzmények nem is lehettek volna a harmadik forduló előtt. Rengo lakossága a magyar labdarúgókat *„saját fiai"*-nak tekintette, és elhalmozta a figyelem minden jelével. A bolgárok elleni győzelmük után látványos tűzijátékkal köszöntötték őket, s úgy ünnepeltek az utcákon, mintha legalábbis a chilei válogatott lakott volna a városukban. Miközben mindenki ragyogott, *Baróti* arcára halvány árnyék borult: *hogyan állítsa össze az argentinok elleni csapatot?* Szabad-e pihentetni egyik-másik játékost? Elsősorban *Sándort, Albertet* és *Fenyvesit* szerette volna tehermentesíteni a negyeddöntő előtt. Végül úgy döntött: *vállalja a kockázatot, hiszen egy döntetlen is elég lenne az argentinok ellen.* Ami nála szokatlan, egy nappal a mérkőzés előtt már csapatot hirdetett: a felgyógyult *Grosics* visszakapta az 1-es számú mezt, a hátsó alakzatok változatlanok maradtak, a csatársor pedig így alakult: *Kuharszki, Göröcs, Monostori, Tichy, Rákosi.* Ez az összetétel erősen eltért az előzőektől, de keménységben, küzdőképességben alkalmasnak látszott az előtte álló feladat sikeres megoldására. Ezek a játékosok aligha féltet-

Az edző is megpróbálkozik a medicinlabdával

ték lábukat a gyors és túltengő temperamentumú dél-amerikaiaktól. „Egy kicsit elgondolkoztató volt, hogy perui bírót kaptunk, *Yamasakit*, de — ez az igazság! — előzőleg mi kértük, hogy ne a kijelölt angol bíró, *Aston* vezesse a magyar csapat mérkőzését. Az argentinok is egyetértettek ezzel, s így mindkét fél elégedetten léphetett pályára.

A győzelem elsősorban ellenfelünknek volt fontos, hiszen *Argentínát Anglia* már a bolgárok elleni döntetlen esetén is megelőzhette. Tízezer néző volt megint a lelátókon, és a közönség — nagy örömünkre a dél-amerikai csapattal szemben is — *nekünk szurkolt*. Ez bizony jól jött, mert az argentinok óriási tempót diktáltak, újra és újra rohamoztak. *Grosicsnak* minden tudására szüksége volt, hogy megvédje kapuját a góloktól. Ráadásul a 17. percben *Göröcs* rosszul lépett, megsérült, s ettől kezdve végig csak statisztált. (Akkoriban a *VB*-n még nem lehetett cserélni!) A dél-amerikaiak fergetegesen rohamoztak, nagy nyomás nehezedett a védelmünkre, szinte állandóan a magyar térfélen folyt a játék. Mi csak egy-egy ellentámadást vezettünk, az ellenfél kapujára egyáltalán nem voltunk veszélyesek. Így azután örülhettünk, hogy gól nélküli döntetlennel fejeződött be a végül már durvaságokba átcsapó mérkőzés. Veretlenül lettünk csoportelsők, és mellettünk Anglia került be a negyeddöntőbe."

— *A csoportmérkőzések bizonyították a korábbi dél-amerikai túra hasznát. A játékosoknál sikerült az akklimatizáció, és megszokták a dél-amerikai közönség hangulatát is. Ráadásul Chilében a túra során híveket szereztünk, szimpatikus volt a csapat, és ez is kamatozott. Még hozzá kell tenni, hogy hűséges szurkolótáborunk verbuválódott a kint élő magyarokból is, de a legtöbb biztatást itthonról kaptuk táviratok, telefonok formájában.*

— Sajnos, *Göröcs* súlyos izomszakadást szenvedett, így nem számíthattam rá.

A csehek ellen bizakodóan léptek a pályára a magyarok, az AFP jelentése szerint azonban a találkozó így zajlott le:

„Rancaguában a szovjet *Latisev* sípjelére a magyar válogatott a következő összeállításban lépett pályára: *Grosics, Mátrai, Mészöly, Sárosi — Solymosi, Sipos — Sándor, Rákosi, Albert, Tichy, Fenyvesi dr.* A csehszlovák együttesből hiányzott a kitűnő jobbszélső, *Stibrányi.*

Már az első percekben kitűnt, hogy a csehszlovákok nagyszerűen szervezték meg hátsó alakzataikat, védelmük jól állt a lábán. Az egyik gyors ellentámadás során pedig a vezetést, majd, mint később kiderült, a győzelmet jelentő gólt is megszerezték. A jobbösszekötő *Scherer* lövése a későn vetődő *Grosics* mellett jutott a hálóba.

A csehszlovákok váratlan gólja után a magyarok heves rohamokat vezettek, de a legbiztosabb gólhelyzeteket is kihagyták. Hol kapu mellé vagy fölé szállt a labda, hol pedig a kitűnően védő *Schroiff* zsákmánya lett. Az egyik támadás végén például *Sándor* tiszta helyzetben a kapusba lőtte a labdát. A 28. percben *Tichy* hatalmas szabadrúgása nyomán a kapufáról a gólvonalon túlra vágódott a labda. A partjelző jelezte a gólt, a játékvezető azonban nem adta meg.

A második félidőben is állandóan a magyar csapat támadott, a góllövés azonban ezúttal sem sikerült. Az 51. percben például *Albert* a kifutó *Schroiff* mellett teljesen üresen állva, a kapu mellé lőtt. Ahogy teltek a percek, egyre idegesebbek lettek a játékosok, a sok sikertelen támadás kedvüket szegte. Így Csehszlovákia végül is 1-0 arányú győzelmet aratott, s bejutott a négy legjobb közé.

A magyarok jól helytálltak ezen az összecsapáson is, végig többet támadtak ellenfelüknél, a győzelmet mégsem sikerült kiharcolni, mert a helyzetek egész tömegét hagyták kihasználatlanul. A vereségben közrejátszott *Rákosi* és *Fenyvesi dr.* gyengébb játéka is. Gólt ugyanis elsősorban ők rúghattak volna, mivel *Sándort, Albertet* és *Tichyt* állandóan védőgyűrű fogta körül.

A csehszlovákok megérdemelten szerezték meg a győzelmet. Váratlan góljuk után az eredmény tartására rendezkedtek be, s ez a sziklaszilárd védelemnek, élén *Schroiff*-fal, a VB legjobb kapusával, sikerült is. Első-

sorban nagyszerű védekezésüknek köszönhetik, hogy a világ négy legjobb labdarúgó-csapata közé kerültek."

A kispadról azonban ez a mérkőzés másképpen festett. S bár annyi év telt el azóta, a sporttörténelem igazsága mégis követeli, hogy megírjuk, *Baróti Lajos* hogyan látta ezt a mérkőzést.

— *Korábban sem volt szerencsém a kapusokkal. Mint ismert, Svédországban Grosics rossz indítása pecsételte meg a sorsunkat. Wales ellen, amikor a 14. percben Rancaguában a gyors Scherer a jobbösszekötő helyén kiugrott és Grosics lest reklamálva integetett Latisev játékvezetőnek, már rossz érzés fogott el és bosszankodtam is amiatt, hogy a csehszlovák csatár által ballal meggyőződés nélkül kapura küldött labdát, amelyik Grosics mellett pattogott, nem fogta meg, de akkor még nem is sejtettem, hogy Latisev tovább engedi a játékot. Grosics is későn jött erre rá, és hiába vetődött. Ez a gól lett a vesztünk. Mondom ma is, és hittem akkor is, pedig azért a csatárok tehetségéből futotta volna néhány gólra. Tűzijátékot rendeztek Tichyék Schroiff kapuja előtt, de semmi sem ment be. A csehszlovák kapus a mérkőzés hősévé vált, pedig olyan 100 százalékos gólhelyzetek is adódtak, amikor az üres kapu előtt Fenyvesi és Sándor egymást lökte fel, ahelyett, hogy nagy nyugalommal a hálóba helyezték volna a labdát. Azért egy magyar gól mégis született: Tichy bombalövése a kapufáról a gólvonalon túlra vágódott, a határbíró zászlajával gólt jelzett, és elindult a középvonal felé. Latisev azonban ezt a gólt nem adta meg.*

— Mindehhez hadd tegyem hozzá még, hogy a csehszlovákok, amikor a döntőbe jutottak, s *Brazíliával* játszhattak a világbajnoki címért, kapusuk, *Schroiff* nagyon gyenge napot fogott ki. Döntő hibái is elősegítették Brazília győzelmét. Meggyőződésem, hogy a *Chilében* szerepelt magyar válogatott helytállt volna a döntőben is. Kitűnő csapat volt, de Fortunával hadilábon állt.

— *Elkeseredettek voltunk, mindenkinek lógott az orra. S ezért is esett különösen jól az a távirat, amelyet Kádár Jánostól kaptunk. Ebben kifejezte, hogy az otthoniak büszkék válogatottunk eredményeire, hogy a legjobb nyolc közé jutottunk s a táviratban többek közt az is helyet kapott, hogy a válogatott becsülettel helytállt.*

Spanyolország EB

Tehát *Baróti Lajosnak* nem kellett a lemondás gondolatával foglalkoznia, hanem a megkezdett fiatalítás és csapatépítés útján haladhatott tovább. Soron következő feladat pedig gyorsan akadt, hiszen kezdődött a felkészülés az Európa Kupára. A sorsolás szeszélye folytán ismét az NDK együttesével kerültünk szembe, és megkaptuk Wales csapatát is, akiknek volt mit törleszteni a svédországi két mérkőzésért, amely akkor a magyar csapat búcsújához vezetett.

A válogatott előkészületi mérkőzései egy kivétellel jól sikerültek. Bécsben Ausztria ellen 2-1-re nyertünk, majd Poznanban Lengyelországot vertük 2-0-ra. Következett egy 1-0-ás vereség Budapesten a jugoszlávoktól, majd egy győzelem Budapesten (2-0) Ausztria ellen.

— *A Népstadionban tehát kellő önbizalommal fogadtuk a walesieket, és csapatunk összeállítása — hiszen Grosics már a jugoszlávok ellen elbúcsúzott — Szentmihályi — Mátrai, Mészöly, Sóvári — Solymosi, Sipos — Sándor, Göröcs, Albert, Tichy, Fenyvesi dr. volt. Ez a csapat kellő összeszokottsággal, önbizalommal 3-1-re verte a walesieket, feledtetve ezzel kicsit a stockholmi kudarcot.*

A visszavágó 1-1-es döntetlennel végződött, s ez már azt ígérte, hogy csapatunk eljuthat az *Európa Kupa* döntőjébe, *Spanyolországba*. Még akkor is bíztunk ebben, amikor 1963-ban néhány kellemetlen meglepetés ért bennünket barátságos találkozókon. Stockholmban kikaptunk Svédországtól 2-1-re, majd két hétre rá megvertük a dánokat 6-0-ra. Prágában döntetlent csináltunk a csehekkel és Moszkvában a szovjetekkel. Kikaptunk Belgrádban a jugoszlávoktól, amikor Berlinben sor került az Európa Kupa mérkőzésre Soós Károly csapata, az NDK ellen. Tartottunk ettől a mérkőzéstől, és joggal, mert nagyon nehéz csatában sikerült csak 2-1-re nyerni. Ez pedig azt jelentette, hogy lényegében már az EK-döntőben vagyunk, így a Budapesten lejátszott visszavágó, amely 3-3 arányú döntetlennel végződött, senkit sem bosszantott.

Bene elől Bernard elcsípi a labdát a magyar–francia mérkőzésen

Közben játszottunk még egy barátságos mérkőzést az osztrákok ellen Budapesten, amelyen 2-1-re nyertünk. Ennek kizárólag az volt az érdekessége, hogy egy újoncot avattunk a válogatottban, Bene Ferencet, akinek személye később meghatározó lett a magyar válogatott szempontjából.

A bizakodás persze elsősorban a csapat jó játékán alapult, hiszen még egy forduló volt Spanyolországig, ugyanis a négyes döntőbe jutásért még meg kellett mérkőzni Franciaországgal. Bármily furcsa, ettől a fordulótól nem féltünk, pedig azért a franciáknál Combin személyében nagyon gólerős center veszélyeztette a kaput. Párizsban 1964. április 25-én 3-1-re nyertünk. A Népstadionban pedig 2-1 arányban.

— *Spanyolország számunkra a 120 perces mérkőzéseket jelentette. Előbb a spanyolokkal vívtunk másfél órás csatát, és kikaptunk Madridban 2-1-re, és itt is egy fatális véletlen vezetett a vereséghez. Nagy* mintegy 20 méterre a magyar kapu előtt görcsöt kapott, ennek akkor azért volt jelentősége, mert a cserejátékos intézménye még ismeretlen volt. A védelemből többen odamentek *Nagynak* segíteni, gondolván arra, hogy a belga

játékvezető, *Blaviert* addig nem rúgatja el a szögletet. *A játékvezető azonban nem figyelte az esetet, a szögletet beívelték és Amancio értékesítette.* A másik ágon a szovjetek győztek a dánok ellen, így a harmadik helyért mérkőzhettünk *Barcelonában* a dánokkal. A válogatott erre az összecsapásra átalakult, hiszen négy olyan fiatalt szerepeltettem, akikkel a jövőt illetően voltak terveim. *Itt mutatkozott be Novák Dezső, Ihász Kálmán, Varga Zoltán és Bene Ferenc.*

Ugyancsak 120 perc volt a mérkőzés, s a rendes játékidő 1-1-gyel végződött. A hosszabbításban viszont két gólt szereztünk, és felállhattunk a dobogó harmadik fokára. *Novák* két góllal mutatkozott be, és *Bene* vitte be a harmadik találatot.

A magyar közvélemény ezúttal nem volt elégedett a magyar csapattal. Kifogásolták a csapat-összeállítást, és olyan hangok hallatszottak, különösen a sajtóban, hogy a magyar válogatottnak nyernie kellett volna *Spanyolországban.* Sajnos, még mindig élt az aranycsapat bűvölete és a formálódó magyar válogatottat is állandóan *Puskásékkal* hasonlították össze, és csakis olyan eredményt tekintettek volna sikernek, amelyik a régi nagy időket idézte volna fel.

Nem sok idő maradt azonban a töprengésre, mert küszöbön állt az újabb *VB*-selejtező. A magyar közvélemény és *Baróti Lajos* már meg sem lepődött, amikor az 1966-os *VB*-selejtezőire egyik ellenfélként az *NDK*-t jelölték meg. Annál inkább bosszankodott *Soós Károly*, hiszen már előtte két alkalommal is a magyar akadályon buktak, s ugyanakkor az osztrák csapat, mint másik ellenfél, szintén kiszámíthatatlan ellenfél hírében állt.

Az előkészületi mérkőzések csakúgy, mint a korábbi világversenyek előtt, nem mutattak egyértelmű képet. *Bernben Svájc* ellen győztünk 2-0-ra, a *Népstadionban Csehszlovákiával* csináltunk 2-2-t, ugyanitt *Jugoszláviát* győztük le 2-1-re, viszont éppen a lipcsei *NDK* elleni *VB*-selejtező főpróbáján, *Londonban* az angoloktól kikaptunk 1-0-ra.

— *A fiatalítás újabb próbálkozásai következtek, hiszen éppen a dél-amerikai tapasztalatok birtokában, Angliában egy másfajta játékstílust képviselő válogatottat akartam összekovácsolni. Ez volt az a kétékes játék, amelyikben Farkasnak és Benének szántam az ék szerepét, Albert visszahúzott középcsatárt játszott volna, és azt szerettem volna, ha Göröcs vagy Varga vállalkozik arra a jobb oldali középpályás szerepre, amelyik a csapat lelkét jelentette volna, azaz az irányító posztot.* Sajnos, *Göröcs*, akit én az egyik legképzettebb magyar labdarúgónak tartok, nem vállalta ezt a szerepkört. Idegenkedett tőle, hiába ültem le vele beszélni. Az angolok ellen olyan kedvetlenül játszott, ezen az 1-0-ás vereséggel végződött mérkőzésen, hogy az *NDK* ellen már ki is kellett hagynom a csapatból. Mivel *Varga* sem vállalta az irányító szerepkört, előttem akkor is és most is érthetetlen, hogy miért nem, *Matheszt* állítottam be erre a helyre, majd *Nagy Antallal*, és *Nagy Istvánnal* próbálkoztam.

A lipcsei VB-selejtező 1-1-re végződött az *NDK*-val. A magyar csapat összeállítása: *Gelei — Mátrai, Mészöly, Ihász — Nagy I., Sipos — Nagy A., Bene, Albert, Rákosi, Farkas* volt. Az osztrákok elleni *VB*-selejtezőn *Bécsben* 1-0-ra győztünk, és a csapat csak annyiban változott, hogy a sérült

Baróti Lajos az Ú. Dózsa edzőjeként megbeszélést folytat Szentmihályival, Solymosival, Káposztával (takarva) és Bánkutival

Mészöly helyére *Szepesi* és *Nagy Antal* helyett *Nagy István* került a csapatba.

— *Az idegenbeli döntetlen és győzelem után megnőttek a VB-reményeink. Érthető, hogy az osztrákok elleni népstadionbeli mérkőzésre 80 ezren jöttek ki. Nyertünk az osztrákok ellen 3-0-ra, így az NDK elleni utolsó VB-selejtezőnek már lényegében különösebb jelentősége nem volt, nyugodtan megpróbálkozhattam azzal az összeállítással és taktikával, amelyet az angliai VB-n akartam alkalmazni.* A magyar csapat *Gelei — Novák, Mátrai, Ihász — Mathesz, Sipos — Farkas, Bene, Albert, Rákosi, Fenyvesi dr.* összeállításban játszott. Meg kell mondjam, nagyon szépen nyertünk 3-2-re, *és éreztem, hogy az angliai VB előtt közel egy évvel már megvan az a csapat, amelyet majd a világbajnokságon pályára küldhetek.*

— Ez volt ismét az az időszak, amikor az összeállítás miatt sok bírálatot kaptam. Elvemet azonban nem adtam fel, továbbra is ragaszkodtam azokhoz a játékosokhoz, akik véleményem szerint a legképzettebb magyar labdarúgók voltak, s akik abba a csapatkonstrukcióba, amelyet el-

Baróti Lajost a televízió nyilvánossága előtt Bokodi Béla televíziós riporter faggatja a görögök elleni mérkőzés előtt

képzeltem, beleillettek. Az előkészületi mérkőzéseken 1966 májusában, *Chorzów*-ban 1-1-et játszottunk a lengyelekkel. *Zágrábban* 2-0-ra kikaptunk a jugoszlávoktól, erősen tartalékosan viszont a *VB* előtti főpróbán, a *Népstadionban* 3-1-re vertük *Svájcot, Bene* két, illetve *Farkas* egy góljával. *Az ékek tehát egyre gólerősebbek lettek.*

Baróti Lajos tehát így emlékszik világbajnoki csapatának játékrendjére:

— *A négy hátvéd mögött Mátrai volt a söprögető. Közülük Mészöly volt, aki a támadó játékban részt vett. A középpályán Mathesz, Rákosi és Albert játszott, az éket pedig Bene és Farkas alkotta.*

A közvélemény *Tichyt* követelte a csapatba. Én úgy véltem, *Tichy Lajos* 1965-ig a legjobb, legerősebb, leggólképesebb középcsatár volt, ugyanakkor a nála sokkal mozgékonyabb *Farkast,* aki úgyszintén gólerős volt, szívesebben láttam a csapatban, jobban beleillett elképzeléseimbe. Meg kell mondjam, másfél évtizeddel a történtek után is, csak úgy, mint amikor a *VB* előtt nyilatkoztam, hogy *Tichyvel* szemben semmiféle fenntartásom nem volt, nagyra becsültem, mint játékost, szerettem, mint embert. Egyedül a csapat érdeke volt az, ami miatt le kellett mondjak róla. Egyébként *Tichyt* és *Vargát* is kivittem *Angliába,* elsősorban azért,

Baróti Lajos a Népstadion kapujában az 1966-os angliai világbajnokság előtt

mert sérülés esetén akár *Farkas,* akár *Albert* helyére számításba vehettem volna őket. *(Micsoda idők! Amikor még egy világsztár magyar játékos helyére egy másik világsztár pályázott* — A szerk.)

A magyar csapat selejtezőbeli mérkőzéseit *Liverpoolban* és *Manchesterben* játszotta. Szálláshelye egy tengerparti üdülőhely, *Southport* volt. Ellenfeleink: *Portugália, Bulgária* és *Brazília* voltak. A korábbi világbajnok továbbjutását mindenki biztosra vette, és a magyar csapat számára lényegében egy út maradt: megverni *Portugáliát,* legyőzni *Bulgáriát.* Mindenki pontosan tudta, ez a papírforma, s miután az első összecsapást *Manchesterben,* a portugálok ellen vívtuk, a játékosok a tét nagyságát érezve, idegesek voltak.

A sorsdöntő mérkőzés — még akkor azt hittük az lesz — így zajlott le:

Szerdán reggel 9 órakor volt ébresztő a Palace Hotelben. A fiúk, mintha egy kicsit csendesebbek lettek volna a szokottnál, mindez érthető is, hiszen elérkezett az a nap, amiről hosszú hónapokon keresztül úgy beszéltek, mint a döntő pillanatról.

A könnyű reggeli után kis séta, majd taktikai értekezlet következett, s

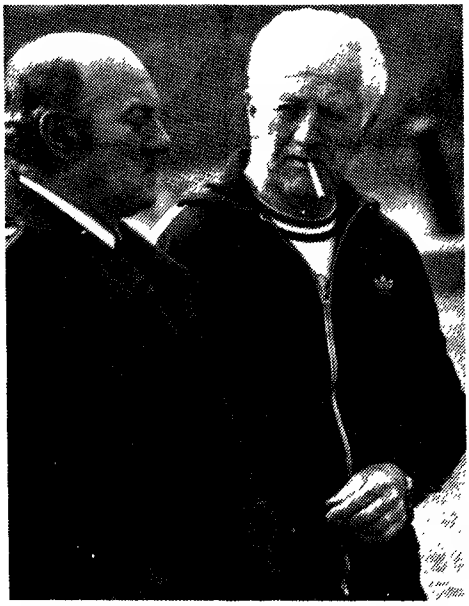

Baróti Lajos dr. Botár Zoltánnal konzultál

a korai ebéd után, egy órakor szálltak fel a különautóbuszra a játékosok. Kényelmes, kétórai utazás után érkeztek meg *Manchesterbe.*

Callaghan játékvezető sípjelére, telt lelátók előtt, a két csapat a következő összeállításban kezdett:

Magyarország: *Szentmihályi — Káposzta, Mátrai, Sipos, Sóvári — Mészöly, Rákosi — Bene, Nagy, Albert, Farkas.*

Portugália: *Carvalho — Morais, Baptista, Vicente, Hilario — Graca, Coluna — Augusto, Eusebio, Torres, Simoes.*

Váratlan eseménnyel kezdődött a mérkőzés. A portugálok indították el a labdát, de az akciót szerelték, s Nagy labdájával *Bene* ugrott ki. Szögletre szerelték. Az ellentámadás során *Mátrai* szerelt becsúszva ugyancsak a szögletre. Simoes rúgta be a labdát a baloldalról, s a kimagasló *Augusto* közelről a hálóba fejelt. 1-0 *Portugália* javára.

A magyar csapatot hideg zuhanyként érte az első percben kapott gól. A játékosokat azonban nem törte le, s támadás támadást követett. Előbb *Nagy* labdájával *Albert* ugrott ki, de *Carvalho* kivetődéssel tisztázott. A 9. percben ugyancsak *Nagy* átadásából *Farkas* bombázott kapura, a labda

centiméterekkel került a léc fölé. Közvetlen utána *Sóvári — Bene — Albert* akció után *Albert* óriási helyzetből fölé lőtt. A másik oldalon *Coluna* lövése került a kapu mellé.

A 25. percben egy portugál ellentámadás majdnem újabb gólt hozott, de *Eusebio* lövését védte *Szentmihályi*. A következő percekben *Albert* mutatta meg, hogy mit tud. Előbb egy mintaszerű *Sóvári — Nagy — Káposzta* akció után fölé fejelt, majd három perccel később *Rákosi* beívelése után fejesét a felső kapufa mentette!

A 34. percben maradt ki a mérkőzés legnagyobb gólhelyzete. A labda a 16-oson belül a tisztán álló *Mészöly* elé pattant, aki elhamarkodottan fölé bombázott. Két perccel később *Albert* lőtt mellé. Közben *Eusebio* megsérült, s bekötött fejjel ment vissza a pályára.

Két helyzet maradt ki az utolsó percekben is. A portugál kapunál *Albert* elől *Carvalho* szedte el a labdát, a másik oldalon pedig *Eusebio* remek cselek után lőtt, de *Szentmihályi* bravúrral védett.

Szünet után változatlanul nagy lendülettel támadott a magyar csapat. A 8. percben ismét óriási helyzet adódott a portugál kapu előtt, de *Rákosi* élesen belőtt szabadrúgása *Albert* és *Bene* lába előtt is elsuhant.

A 15. perc végre meghozta a várva várt egyenlítést. *Albert reménytelen helyzetben küzdött Vicentével és Carvalhóval a 11-es tájékán. A labda a kapusról Bene elé pattant, aki nagy nyugalommal lőtt a hálóba. 1-1.*

A gól után felcsillant a remény a győzelemre is. A portugál védők kapkodtak, *Vicente* például majdnem öngólt fejelt. A másik oldalon *Sipos* óriási bravúrral mentett. A 21. perc újabb hideg zuhanyt hozott. *Torres* középre adott, *Szentmihályi senkitől sem zavartatva kiejtette a labdát, s a befutó Augusto nem hibázott.* 2-1 Portugália javára. *(Óriási kapushiba.)*

A 23. percben *Rákosi* szabadrúgását *Albert* fölé lőtte. Egy perccel később *Nagy* megsérült, s csak ápolás után tért vissza. A 32. percben, szabadrúgás után *Bene* a kapus kezébe fejelt.

A magyar csapat elkeseredetten küzdött az egyenlítésért, de ekkor már sok hiba csúszott a játékba, a csatároknak semmi sem sikerült. S az egyenlítés helyett a 46. percben (hosszabbított a bíró) újabb portugál gól következett. *Eusebio* szögletét *Torres* a tétovázó védők és *Szentmihályi között a hálóba fejelte. Portugália ezzel 3-1 arányban győzött.*

Régen láttuk ilyen szépen játszani a magyar válogatottat, de mégsem dicsérhetjük meg. A labdarúgás gólokra megy, ezen a mérkőzésen pedig hét gólhelyzetet hibáztunk el. Erre nincs mentség, sőt, magyarázatot is nehezen találunk, hiszen a portugálok tudásban ezúttal alattunk maradtak. Ha szerkezetileg vizsgáljuk a magyar csapat játékát, akkor meg kell állapítani, hogy a védelem és a csatársor között megvolt az összeköttetés, bár *Alberttől* sokkal többet vártunk, elsősorban az előkészítésben. Ő nem

volt középjátékos, ahogyan kellett volna, hanem a befejező szerepre tört, s ez most nem ment neki. Egymaga öt gólhelyzetet hibázott el. A csapat kimagaslóan legjobbja *Nagy István* volt, aki elöl-hátul nagyon sokat és jól dolgozott. *Rákosi* a motor szerepét töltötte be kitűnően, s legfeljebb az róható fel kettőjük hibájaként, hogy rendszeresen oldalról ívelték magasan kapu elé a labdákat, és nem középen meredeken ugratták ki az előretolt csatárokat.

A portugálok okos taktikát folytattak: a középteret átengedték a magyaroknak és ellentámadásokra építettek. Negyed annyi gólhelyzetet teremtettek, mint a magyarok, de elsősorban *Szentmihályi hibájából háromszor találtak a hálóba.* Hogy jobban játszottak-e? Három gólt lőttek!

A fájó vereség ellenére az az érzésünk, hogy ha a brazilok ellen kihasználjuk gólhelyzeteinket, akkor még nincs elveszve a továbbjutás lehetősége.

— *Emlékszem, azon az éjszakán egyetlen pillanatra sem jött álom a szememre. Egyre csak az motoszkált bennem, nincs szerencsém a kapusokkal. Ez volt a harmadik világbajnokság, ahol súlyos kapushiba döntötte el a mérkőzés sorsát. Kétszer olyan kiváló portás, mint Grosics miatt kellett elbúcsúznunk a szebb reményektől, most pedig Szentmihályi védett úgy, mint egy kisiskolás. A reményt azért nem adtuk fel. A világbajnok Brazília ellen is úgy készültünk, hogy nyerhetünk. Ezeket a reményeinket elsősorban az támasztotta alá, hogy Pelé megsérült és ellenünk nem léphetett pályára. Én pedig jól tudtam azt is, hogy azok a brazil játékosok, akiknek neve jól csengett a labdarúgóvilágban: Santos, Gilmar, Gerson, Garincha már megkoptak egy kicsit, Angliában már pályafutásuk leszálló ágában voltak, a mi fiataljaink pedig még nem érték el a zenitet.*

A magyar—brazilon azonban a csúcson voltak.

A csapat annyiban változott, hogy *Szentmihályi* helyett *Gelei* került a kapuba, *Sóvári* helyett *Szepesi* játszott balhátvédet, *Nagy Istvánt* pedig *Mathesz* váltotta fel.

A csapat *Southportban* töltötte az egész napot. Délelőtt a szokásos taktikai megbeszélés, majd korán ebéd, délután pihenés következett és csak néhány órával a mérkőzés előtt indultak el a tengerpartról a mintegy háromnegyed órányira levő Liverpoolba.

A liverpooli Everton-pályán zsúfolt nézőtér előtt, az angol *Dagnal* játékvezető sípjelére a következő összeállításban kezdtek a csapatok:

Magyarország: *Gelei — Káposzta, Mátrai, Sipos, Szepesi — Mészöly, Rákosi — Bene, Mathesz, Albert, Farkas.*

Brazília: *Gilmar — D. Santos, Bellini, Altair, Henrique — Gerson, Lima — Garrincha, Tostao, Alcindo, Jairzinho.*

Bellini és *Sipos* választott — a brazilok kezdtek. Első támadásuk nyo-

mán *Lima* bombáját *Gelei* a bal felső sarokból ütötte szögletre. A következő percben nagyszerű magyar akció után ragyogó gól következett: *Mátrai — Albert — Bene* volt a labda útja. *A jobbszélső két nagyszerű csel után nagy nyugalommal lőtt a bal alsó sarokba. 1-0 Magyarország javára.* A váratlanul gyors gól szárnyakat adott a magyar csapatnak. Előbb *Rákosi* veszélyes beadását hárította *Gilmar* szögletre, majd a 9. percben *Farkas* bal alsó sarkos lövését nyomta ki a brazil kapus. A másik oldalon *Mátrai* és *Sipos* remekelt becsúszó szerelésekkel.

A 15. percben váratlanul egyenlített a világbajnok együttes, *Rákosi* kezezése miatt szabadrúgáshoz jutottak a brazilok. *Lima* lövése egy magyar lábról *Tostao* elé pattant, aki a bal felső sarokba bombázott. 1-1.

A magyarokat nem törte le az egyenlítő gól, változatlan lendülettel, akarással küzdöttek, s nem egy remek akcióval közelítették meg a brazil kaput. A 21. percben például *„állva maradt"* a brazil védelem, de *Bene* fejesét *Gilmar* szögletre mentette. Sorozatos magyar támadások után, a 32. percben *Farkas* lövését tolta ki *Gilmar*, 6 perccel később pedig ugyancsak a balösszekötő gólba tartó labdáját hárította a brazil kapus. Egy perccel később a brazilok szerezhették volna meg a vezetést. Bal oldali beadás után *Gelei* elől elpattant a labda, de *Sipos* a gólvonalról szabadított. A nagyszerű mentés után *Farkas* előtt nyílt kétszer lehetőség, de mindkét alkalommal lövés helyett beadásra várt.

A brazilok lesgóljával kezdődött a második félidő. *Dagnal* játékvezető a gólt nem adta meg. Nem sokkal utána a magyarok vezetést szerezhettek volna, de előbb *Albert*, majd *Farkas* óriási lövése zúgott el a kapu mellett. Ezt újabb *Bene*-mellélövés követte. A 15. percben *Albertet* ellökték a 16-oson belül, *Dagnal* sípolt.

A jogos büntetőrúgás után végre gól, méghozzá régen várt és megérdemelt magyar gól következett. Mintaszerű támadás végén *Bene* a középen felfutó *Farkas* lábára *„tálalta"* a labdát, aki nagy erővel a kapu bal oldalába bombázott, 2-1 *Magyarország* javára.

Nem sokkal később *Albert — Bene — Mészöly* akció végén a jobbfedezet fejesét *Gilmar* ismét szögletre hárította. Sorozatos magyar támadások után a 30. percben megszületett a harmadik magyar gól: *Albert mesteri egyéni alakítás után Benét szöktette, akit Altair csak szabálytalanul tudott szerelni. Vitathatatlan 11-es! A büntetőt — a magyar játékosok sem néztek oda — Mészöly nagy nyugalommal helyezte a jobb sarokba. 3-1.*

Az újabb gól még jobban fellelkesítette a magyarokat, s a közönség vastapsától kísérve, változatlanul fergetegesen rohamoztak. Az eredmény: a labda ismét *Gilmar* hálójában. *Albert* ragyogó szóló után *Farkashoz* játszott, aki nagy erővel lőtt a hálóba. A játékvezető, meglepetésre, les miatt nem adta meg a gólt.

Közben a másik oldalon is alakultak ki helyzetek, de a magyar védelem — élén *Szepesivel* és *Geleivel* — mindent hárított. A 36. percben váratlan esemény történt: *Mészöly* önfeláldozóan dobta bele magát egy labdába — s a földön maradt. *Baróti Lajos* a fejét fogva rohant ki a pályáról. *Mészölyt* kitámogatták, de a közönség nagy örömére, igaz, felkötött bal karral, visszatért a pályára.

Drámai percek következtek — drámai küzdelemmel. A brazilok megkísérelték a lehetetlent, de nem sikerült. A magyarok évek óta legjobb játékukat nyújtva, kitűnően védekeztek, ragyogóan tartották a labdát, s még újabb gólveszélyt is jelentettek a brazil kapura. Igaz, a 40. percben szépíthetett volna a világbajnokcsapat, de *Jairzinho* közeli lövését *Gelei* bámulatos reflexszel szögletre ütötte. A mérkőzés végét jelző bírói sípszó után hatalmas vastaps köszöntötte a pályáról levonuló — holtfáradt, sérültekkel teletűzdelt, de nagyszerű fegyverténytet végrehajtó — magyar válogatottat.

Miként 1954-ben a svájci világbajnokságon, úgy most is, 12 évvel később *Angliából* is elmondhatjuk azt, hogy a magyar—brazil mérkőzés jelentette a világbajnokság legszebb mérkőzését. Az a körülmény, hogy *Pelé* nem játszott, semmit nem vont le a brazil csapat tudásából, sokkal jobban játszott, mint pár nappal előtte, a bolgárok ellen. Ezúttal azonban a magyar válogatott megismételte a *Portugália* elleni nagyszerű játékát, sőt, azt felül is múlta, mert ezen a napon *Albert* úgy játszott, ahogy mindenki joggal várja tőle, kivételes tudása alapján. Hátrament a labdákért és a magyar csapat szellemi irányítója volt. A braziloknak csak rövid időszakokra sikerült a kezdeményezést magukhoz ragadni, így a játék nagyobb részében a magyar csapat uralta a mezőnyt.

Játékukra már a legmodernebb felfogás jellemző, amit talán nem is odahaza tanultak, hanem amelyre egyéni képességeik alapján a feladat nagysága ihlette őket. Senki nem állt a pályán, mindenki önfeláldozóan változtatta a helyét, és végig sportszerűen küzdött. Ennek megfelelően támadásaink is korszerűek voltak, ezúttal is egész sereg kitűnő gólhelyzetet sikerült kialakítanunk. A kapura lövésekkel most is voltak bajok, de már összehasonlíthatatlanul jobban és főleg eredményesebben fejeződtek be a támadások. A védelmet Gelei és Szepesi beállítása vitathatatlanul megerősítette, s ez nagyobb biztonságot adott a csapatnak.

— *A lendületben levő magyar csapatnak úgy éreztem, nem okozhat gondot Bulgária. Így is történt, 3-1-re nyertünk, de a szovjetek elleni mérkőzésre maradt egy dilemmám, amelyet végül nem sikerült jól megoldanom. A kérdés az volt: a szovjetek ellen ki legyen a kapus? Legszívesebben Szentmihályit tettem volna vissza a kapuba, mert a szovjet csapat taktikája jobbára a széleken vezetett labdákból történő középre ívelésekből állott, és a*

magas labdákat Szentmihályi jobban hárította, mint Gelei, aki alapvonalkapus volt. A portugálok elleni mérkőzés azonban bebizonyította, hogy Szentmihályi nincs formában. Gelei viszont jól védett a brazilok és megbízhatóan a bolgárok ellen is.

Illovszky Rudolffal fél éjszaka sétáltunk a parkban és egyfolytában ezen meditáltunk.

— Végül is egy pályán kívüli megfontolás döntött *Gelei* javára. Egyszerűen arról volt szó, hogy éppen a szovjetek ellen visszatenni Szentmihályit, aki rosszul védett, a kitűnően játszó Gelei helyére támadási felületet jelentett volna. Meg aztán bíztam abban, hogy Gelei mégiscsak jó formát árult el.

— *Ma már tudom, hogy döntő hibát követtem el, amikor Gelei helyett nem hoztam vissza Szentmihályit.* Történtek azonban további balszerencsés momentumok is a csapat körül. Az egyik, hogy megszokott helyünket el kellett hagyni, míg a szovjet válogatott maradhatott ott, azon a helyen, ahol a selejtezőket játszották. Elvesztettük a manchesteri, liverpooli szurkolókat, akik a meggypiros mez miatt is kedveltek bennünket, ráadásul a világbajnok legyőzésével kedvencekké váltunk. Már az utazást rosszul szervezték. Hat órát egy zsúfolt vonaton utaztunk, holott, mint kiderült, elmehettünk volna *Cardiftba* repülővel is. És onnan 20 kilométeres autóbuszutazással *Sunderlandba*. Csakhogy ezt a mi szervezőink nem tudták. Ráadásul egy olyan szállodát kaptunk, amelyiknek a földszintjén egy beatklub volt, tehát a játékosok nem tudtak megfelelően pihenni. Hogy miért nem volt normális szálláshelyünk: amiatt, mert az olasz csapat nem adta át a szálláshelyet, amelyből ki kellett volna költöznie. Az olaszok ugyanis vereséget szenvedtek a Koreai NDK-tól, s ezzel nem jutottak a legjobb nyolc közé, s egyszerűen nem mertek hazautazni.

— *Ennyi rossz után már meg se lepődtem, amikor már az 5. percben, kapushibából hálónkba táncolt a labda* — emlékszik vissza Baróti Lajos.

Mi történt ezen a napon Sunderlandban, 25 ezer néző előtt?

Alig kezdődött el a sunderlandi Rocker Parkban a magyar—szovjet negyeddöntő mérkőzés, az 5. percben már a hálónkban táncolt a labda. Pedig ez a találkozó is úgy kezdődött, mint a brazilok elleni. Két szép Gelei-védés késztette tapsra a közönséget, majd magyar szöglet után Szepesi bombája zúgott el Jasin kapuja felett. Már az első percekben látni lehetett, hogy Albertet Voronyin, Benét Danyilov, Farkast pedig Ponomarjov fedezi — szorosan! Még be sem melegedhettek a játékosok, amikor váratlan potyagólt kaptunk. Banyisevszkij lapos lövését Gelei kiejtette, s a szemfüles Csiszlenko a kapu jobb sarkába vágta a labdát. 1-0.

A gól megzavarta, szinte megbénította a magyar csapatot. A 8. percben Szepesi előre ívelt labdáját Rákosi vágta kapura, s Jasin bravúros ro-

binzonáddal a jobb felső sarokból öklözte a labdát szögletre. Pár perccel később Rákosi előre ívelt labdáját Albert kapu mellé fejelte. Ekkor még reménykedtünk, hogy csapatunk majd csak magára talál, de ahogy múltak a percek, egyre világosabbá vált, hogy a megzavarodott játékosok nem azt játsszák, amit az első három mérkőzésen, s amit ezúttal is feladatként kaptak.

A szovjet csapat minden tagja igen gyors volt a labdaátvételben, rendre megelőzte a mieinket. Ha magyar támadás futott a pályán, akkor 10 emberrel védekeztek, s Banyisevszkij maradt elöl. De ahogy megszerezték hátul a labdát, tétovázás nélkül magasan vágták előre, s már négyen törtek a magyar kapura, tiszta 4—2—4-et játszottak.

A pályán nagy küzdelem folyt, mezőnyjátékkal teltek a percek. Támadásaink pontatlanok voltak, a sok rossz átadás rendre a szovjet védelem zsákmánya lett — a földön és a levegőben egyaránt. Hiába játszottunk fölényben, mégis mindig úgy tűnt, hogy a szovjet kapu előtt kétszer annyi piros mezes játékos van, mint magyar csatár. Támadójátékunk nem volt elég folyamatos, nem hátulról indultak a támadások és a széleken is hiányzott az a lendület, amely az első két mérkőzésen a magyar csapat „titka" volt.

A magyar mezőnyfölényre jellemző volt az is, hogy a 25. percben már a hatodik szögletet íveltük Jasin kapuja elé. De még csak gólhelyzet sem alakulhatott ki, olyan biztosan szerepeltek a szovjet védők. S ez azért volt könnyű számukra, mert állójátékot folytattunk, noha most kellett volna állandóan mozogni, helyet változtatni, hogy lerázhassuk az őrzőket.

A 33. percben Sipos hozta fel biztatóan a labdát, mintegy 30 méterről a kapura lőtt, Jasin azonban szép vetődéssel védett. A másik oldalon gyors ellentámadás után Szepesi csak az utolsó pillanatban tudott menteni Banyisevszkij elől. A 38. percben cseles szabadrúgás után Bene lövését Sesztyernyev csak szöglet árán tudta hárítani. Nyomasztóbb lett a fölényünk, de a szovjet csapat is ellentámadásokra épített. A 44. percben a félpályáról előreívelt szabadrúgásra Csiszlenko nagyszerű tempóban kiugrott, s fejese nagy erővel a bal felső sarokrészen csattant. Szerencse volt!

Szünet után a kezdeti lendületet ismét védelmi hibából szerzett gól törte meg. Szabadrúgást íveltek a kapunk elé, az előre húzódó Voronyin fejjel kiemelkedett védőink közül, és a túlsó oldalon őrizetlenül hagyott Parkujan a kapu torkából a hálóba vágta a labdát. 2-0.

Az 5. percben Szepesi tisztán kapta a labdát a 16-oson belül, de nem tudta maga elé tenni, s odalett egy jó lövőhelyzet. Nem sokkal később Albert csúsztatott fejesét Bene hibázta el. Ismét magyar fölény kereke-

dett, amelyre villámgyors szovjet ellentámadások következtek. A 14. percben Albert indította el a támadást, Mészöly átverekedte magát két védőn, pontosan Bene elé gurított, s az újpesti fiú mintegy 14 méterről, jobb oldalról, védhetetlenül vágta a labdát a sarokba. 2-1.

A gól felrázta a magyar csapatot, s végre lendületet kapott, igyekeztek a labdát futtatni, s így áttörni a szoros védelmi falon. De még mindig nagyon gyakran az ellenfél tizenhatosáig vitték fel a középjátékosok a labdát, s így közben mindenkit lefedeztek. A 20. percben Rákosi átívelt labdáját Mészöly mellel levette, nagy erővel kapura lőtte, de egy önfeláldozó test közbevetődött, s elmaradt az egyenlítés.

Nagy nyomás hárult Jasin kapujára, Szepesi 20 méteres bombája hajszállal zúdult el a kapu felett. Ebben az időszakban már jól játszott a magyar csapat. Lendületesen, erőteljesen, s végre a széleken vezette támadásait. A 28. percben Mészöly hanyatt vetődve lőtt, s a felső kapufáról pattant kapu fölé a labda.

A 34. percben megpecsételődött a sorsunk. Jobboldali támadás után a bal oldalon a kapu előtt teljesen egyedül álló Rákosi elé pattant a labda, aki ezerszázalékos gólhelyzetben (a gólvonalon!) a labda helyett a levegőbe rúgott! Felhördültek a lelátók. Ilyen hibákat nem lehet büntetlenül elkövetni. Egy perccel később Banyisevszkij kicselezte az egész védelmet, lövését már a hálóban láttuk, amikor Szepesi belevetődött, s így megmaradt az egyenlítés lehetősége. A 38. percben Sipos szabadrúgását Jasin remekül védte, majd egymás után három szögletet rúgtunk — eredménytelenül! S aztán megszólalt a hármas sípszó — *július 23-án délután 4 óra 47 perckor a magyar válogatott befejezte világbajnoki szereplését.*

— *Ennek a mérkőzésnek Gelei kapushibáján kívül még két emlékezetes pillanata volt, amelyet a tudósítók egyrészt másképpen értékeltek, illetve fel sem figyeltek rá igazán* — pergeti vissza emlékezésének filmjét *Baróti Lajos. Az egyik az a bizonyos Rákosi-gólhelyzet. A Ferencváros játékosát meglökték, bukdácsolni kezdett, s ha akkor elesik, ahogyan a Ferencváros-mérkőzéseken gyakran csinálta, bizonyos vagyok benne, hogy a spanyol játékvezető 11-est ítélt volna. S akkor . . . miénk lehetett volna talán a továbbjutás, hiszen a második félidő vége felé Sesztyernyev karja megsérült és az utolsó tíz percet már felkötött kézzel játszotta végig. Hosszabbítás esetén minden bizonnyal a tíz emberre fogyatkozott szovjet csapat ellen sikerrel vettük volna fel a küzdelmet.*

A mérkőzés után azonban *Baróti Lajos* egyáltalán nem volt higgadt, bosszús, ideges volt. Ezért is történhetett meg az a szerencsétlen körülmények között lezajló lemondás.

— *Közvetlenül a mérkőzés után, amikor még forrt bennem minden, egy magyarul beszélő rádióriporter elém dugta a mikrofont, és akkor mérgem-*

ben a következőket mondtam: hagyjon békén! Megint kikaptunk, én ezt nem bírom idegekkel. Csinálja más, akinek több szerencséje van. Én már nem is vagyok szövetségi kapitány, lemondok! Mint később kiderült, a szóban forgó fiatalember az angol rádió riportere volt, és a nyilatkozatom az angol rádióban hangzott el. A hírt átvette a Magyar Távirati Iroda és az MLSZ vezetői, bevallom, joggal kifogásolták, hogy még mielőtt velük beszéltem volna, máris nyilatkoztam lemondásomról az angol rádiónak.

— Amikor hazajöttünk, szövetségi kapitányi tisztségemből felfüggesztettek, nem jártam be az MLSZ-be, VB-jelentésemet — mintegy negyven oldalt — nem tárgyalta az elnökség. Kinevezték az új szövetségi kapitányt, az év végéig pedig engedélyt sem kaptam arra, hogy klubcsapatokkal edzői szerződés ügyében tárgyaljak, ezzel szemben 1966 szeptemberében a *Parlamentben* megkaptam a *Munka Érdemrend arany fokozata kitüntetést.*

Egy emlékezetes mérkőzés felejthetetlen pillanata. Mészöly Liverpoolban a brazil kapus, Gilmar mellett fejeli el a labdát

Argentína

Baróti Lajos kapitányságának első szakasza tehát véget ért, a futball azonban igényt tartott szakmai tudására. Először a *Tatabánya* kereste meg szerződési ajánlattal, majd az *Újpesti Dózsa. Baróti Lajos* az utóbbi ajánlatot fogadta el, és mint mondta is, edzői pályafutásának legszebb éveit töltötte a lila-fehéreknél. Három bajnokságot, egy kupát nyertek, és eljutottak a VVK döntőjébe.

Azután ismét kapitány lett: Peruban.

Baróti 1971-ben távozott el *Újpestről*, és egyéves szerződést kötött a Perui Labdarúgó Szövetséggel. Feladata, hogy a mexikói VB után új csapatot építsen. Ezt meg is kezdte, de folytatni már nem tudta, és nem is akarta: *hazajött. Hívták a Vasashoz.*

A történeti hűséghez tartozik, hogy a magyar labdarúgó-válogatott az 1970-es mexikói és az 1974-es *NSZK-beli* világbajnokságra nem jutott el, mert elbukott a selejtezőkön.

S következett Argentína — Barótival.

— *Amikor újjáalakult az MLSZ és Kutas István lett az elnök, megkért, hogy vegyem át a szövetségben az edzőbizottság vezetését. Ezen kívül segítettem Bozsik József szövetségi kapitánynak. Sajnos, Bozsik nagyon hamar megbetegedett, és a helyére kinevezett Moór Ede sem tudta sokáig ellátni ezt a tisztséget. A szövetség előtt — miután ismét nagyon nehéz világbajnoki selejtezők elé néztünk — két út állt. Vagy egy fiatal szövetségi kapitányt nevez ki, tele agilitással, tetterővel, vagy egy idősebb szakembert, akinek tekintélyét nem csorbíthatja a VB-selejtező esetleges újabb kudarca sem.* A fiatalt azért vetették el, mert további edzői pályafutását tekintve egy rossz indulás megbélyegezhette volna szakmai felkészültségét. Rám esett a választás. Nekem nincs veszteni valóm — mondta az elnök. *Én magam úgy voltam, hogyha három VB-döntőbe be tudtam vezetni a magyar válogatottat, miért ne sikerülne negyedszer is?*

— A magyar mezőny kétségtelenül alaposan megváltozott azóta, amióta én világbajnokságra készítettem fel a labdarúgókat. *Pintérrel, Nyilasi-*

A Népstadion lelátója a gólzáporral végződött Bolívia elleni mérkőzésen

val, Törőcsikkel egy új generáció vette át a válogatott irányítását, és meg kell mondjam, hogy a húszas keretemben kitűnően ötvöződtek a fiatalabb és idősebb játékosok.

— Az első VB-selejtezőre a görögök ellen került sor *Athénban,* a közvélemény előtt különösen a csatársor összetétele kapott sok bírálatot. A magyar csapat *Kovács L. — Török (Nagy III.) Bálint, Kereki, Tóth J. — Nyilasi, Ebedli, Pintér — Pusztai (Magyar), Fazekas, Váradi* összeállításban lépett pályára. A görögök nemcsak várakozáson felül jól játszottak, hanem a vezetést is megszerezték. Vereségünk esetén majdhogynem búcsúznunk kellett volna a világbajnoki reményektől. *Amikor azonban Kereki befejelte az egyenlítő gólt, örömömben felálltam a kispadról és szokásomtól eltérően, hangosan kiabáltam.*

— *Ezzel a góllal jutottunk be a VB-döntőbe!*

Ez akkor csak megérzés volt, végül az élet bizonyította igazamat.

Következtek az előkészületi mérkőzések. Bécsben a magyar válogatott lenyűgöző játékkal nyert, *Nyilasi és Kereki* 2-2 gólt lőtt a *Práterben.* A dél-amerikai portya ezzel szemben egyre-másra kudarcokat jelentett. *Peruban* 3-2-re, *Argentínában* 5-1-re kaptunk ki.

Nyilasi kitör a védők gyűrűjéből

Ilyen előjelek után kellett pályára lépni a szovjetekkel a Népstadionban, VB-selejtezőn, amikor nemcsak a közvélemény, a játékosok előtt is mumusnak számított a szovjet csapat. Nekem is rossz érzéseim voltak, hiszen *Angliában* ők jelentették azt az akadályt, amelyet sikertelenül vettünk.

— *S ha még hozzáteszem azt, hogy ebben az időszakban a Blohin vezette Kijevi Dinamo Európa egyik legjobb klubcsapatának számított, s erre épült a szovjet válogatott, volt miért idegeskednünk.*

Törőcsik lendületben

Tóth, Váradi és Nyilasi ünnepli, hogy Bolivia ellen sikerült kivívni a győzelmet és eljutottunk Argentínába

Baróti Lajos egy labdán dedikál a játékosoknak

Elkövetkezett a *Szovjetunió* elleni VB-selejtező a Népstadionban.

Válogatottunk a Népstadionban 2-1 (1-0) arányú győzelmet aratott *Blohinék* ellen. A kezdeti idegeskedést és kakaskodást a nyugatnémet Aldinger két sárga lappal fékezte meg: *Minyajev* és *Kovács* lettek az első „áldozatok", mert a későbbiek során még többször szükséges volt a bírói figyelmeztetés. Az első negyedóra után kialakult a játék képe. A szovjet csapat a szokásos 4-2-4-es taktikai rendben játszott, mi pedig *Blohinra Martost, Fjodorovra Tóth Józsefet* állítottuk, és ha támadásba lendültünk, hatan-heten rohantak előre. A nagyszerű formában levő *Pintér* volt a csapat és az egész pálya vezéralakja, egyszerűen feltartóztathatatlannak bizonyult. *Lovcsev* megpróbálta szabálytalan eszközökkel megállítani — ő is sárga lapot kapott, majd *Nyilasi* került ugyanerre a sorsra. Rendkívül változatos volt a játék. Mi lényegesen többet támadtunk, de a sok átadás, a biztonságra való törekvés lassúvá tette támadásszövésünket, rohamainkat. A félidő vége felé Váradi hatalmas bombáját védte a hórihorgas Asztapovszkij, s amikor a villanyóra a 45. percre ugrott, megszületett a vezető gól: *Zombori* ívelt a szovjet kapu elé, *Kovács* fejjel csúsztatott tovább, így *Asztapovszkij* nem tudta megkaparintani a labdát, amely a kapus kezét érintve *Nyilasi elé került, aki a hálóba továbbította. Dolma-*

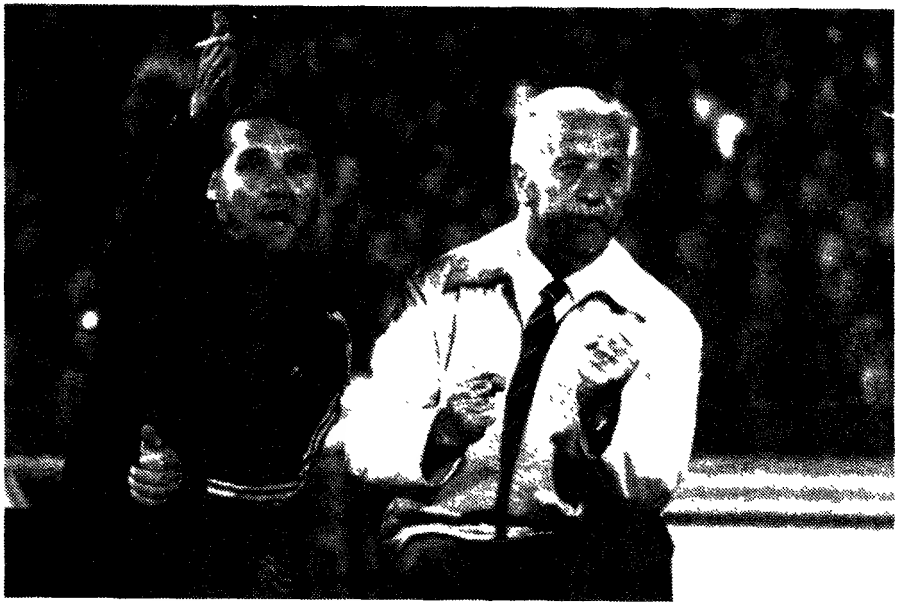

Jelenetek a kispadról

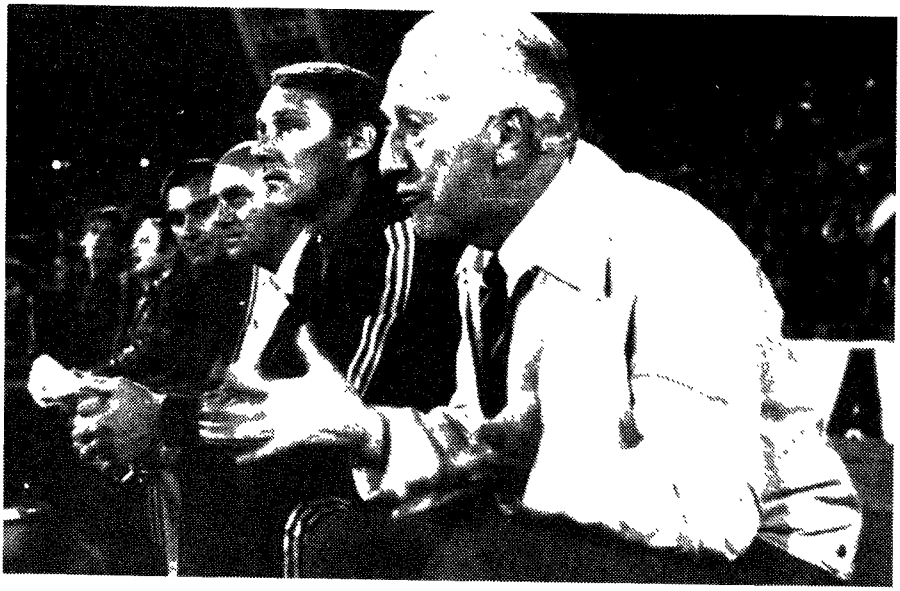

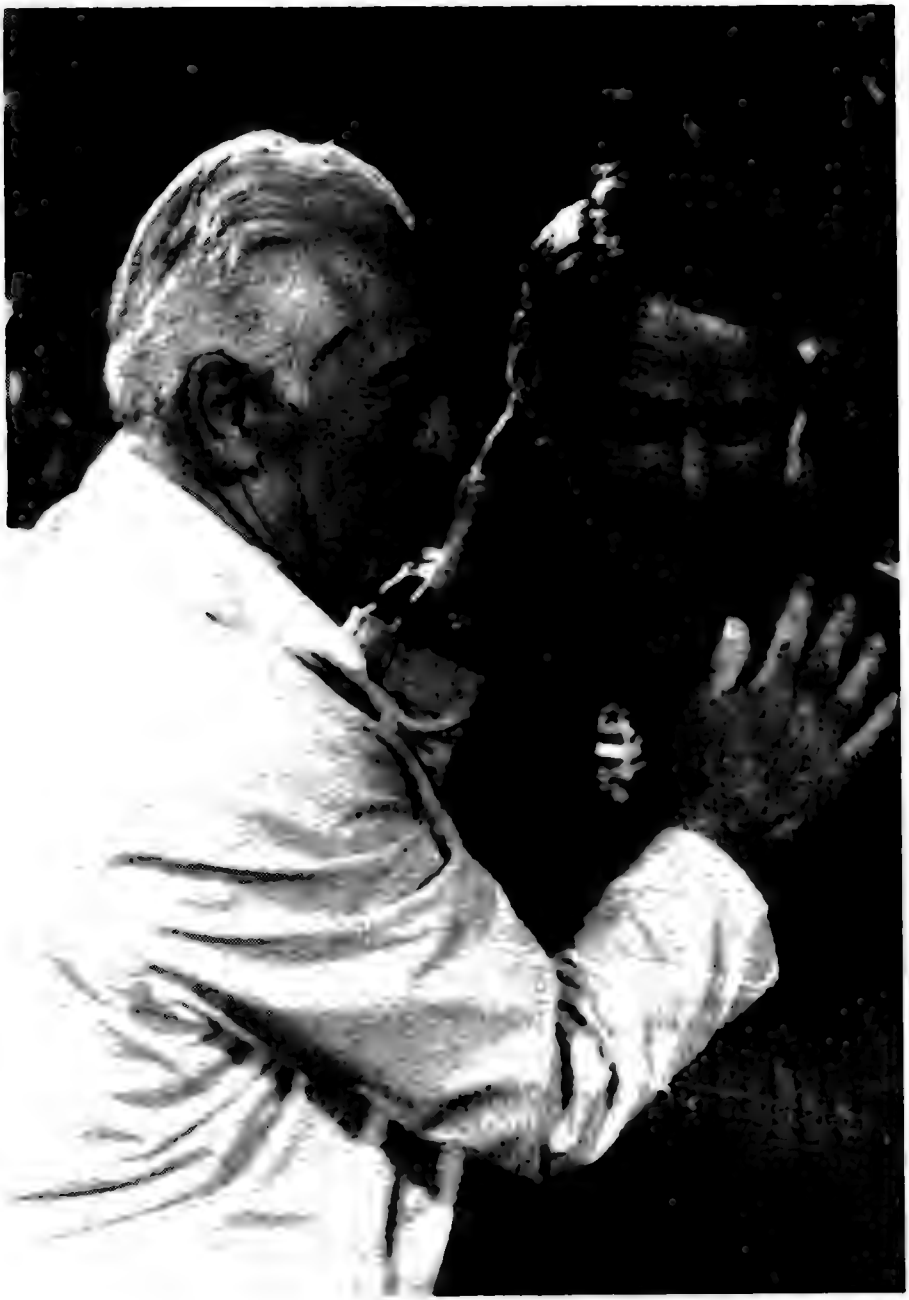

tov próbált menteni, de már későn. 1-0-ra vezettünk, boldogan térhettek pihenőre a magyar játékosok.

Szünet után nagy lendülettel, veszélyesen rohamozott a magyar csapat, és a 66. percben *Pusztai* hosszú partdobása után az előrehúzódott *Kereki* magasan felugorva fejelte a labdát az ellenfél hálójába. A kétgólos vezetés birtokában már bátrabban játszott válogatottunk, többet támadott, nagyobb iramot diktált. S amikor az ünneplő közönség *„Szép volt fiúk!"* kiáltással már elkönyvelte a 2-0 arányú győzelmet, a 89. percben az éberségüket vesztett védők mellett *Kipiani* szépített. De kilenc év után újra győztünk a szovjet válogatott ellen. Főleg a csapat küzdeni tudása, harcossága váltott ki elismerést. Töretlen ívben folytatta a lengyelek ellen mutatott jó játékát, és teljesen megérdemelten, kitűnő fizikai erőnlétben fejezte be ezt a 90 percet is. Ez már jelentős eredménynek számított, s növelte a bizakodást a szurkolókban. Általános beszédtéma volt *Pintér* ragyogó játéka, aki szinte egyedül diktálta az iramot, és nem engedett egypercnyi megállást sem társainak. Ez a játék élete egyik legnagyobb bravúrjának nevezhető!

A sok csalódás után — végre! — maradéktalan öröm töltötte el a szurkolókat és a szakembereket is, mert az a mérkőzés valóban világbajnoki színvonalon folyt.

A görögök elleni döntetlen akkor lett igazán értékes, amikor a Szovjetunió vereséget szenvedett *Görögországban*. Tbilisziben kikaptunk 2-1-re, de a görögök 3-0 arányú legyőzése már csoportelsőséget jelentett.

A csoportelsőség azonban még nem jelentett továbbjutást, mivel az argentínai repülőjegyért még a dél-amerikai csoport harmadikjával, *Bolíviával* kellett oda-visszavágó mérkőzésen harcolni a VB-jogosultságért.

— *Lehetőségem nyílt arra, hogy ezt a dél-amerikai tornát végignézzem és tapasztalatokat szerezzek. Megállapítottam, hogy közel sem a bolíviai csapat az, amelytől félnünk kell, hanem sokkal inkább a főváros, La Paz 3 ezer méteres tengerszint feletti magassága, ami az akklimatizálódás hiányában könnyen kisiklás forrása lehet.* A korábban szerzett dél-amerikai tapasztalataim kamatoztak, hiszen meggyőződésem volt, hogy a legnehezebb pillanatok a harmadik napon vannak, amikor ilyen hosszú úton időeltolódással kell számolni. Az első mérkőzésre Budapesten került sor, mikor 6-0-ás győzelmet arattunk Bolívia ellen. Az utazást a visszavágó mérkőzésre úgy szerveztük, hogy a csapat Limáig utazott, és csak közvetlen a mérkőzés napja előtt repültünk át *La Pazba*.

A ritka levegő így is megviselte a játékosokat, de mégis sikerült otthonában 3-2-re legyőzni Bolíviát.

A világbajnokság előtt tehát ismét kialakult egy ütőképes csapatom, s ez már a negyedik generáció volt, akiket VB-re vezettem. Az elsőben 1958-ban

még ott voltak az aranycsapat megmaradt játékosai, 1962-ben Mészöly, Göröcs, Albert, Farkas fémjelezte a másodikat, 1966-ban Bene, Mathesz, Szepesi, míg Pintér, Nyilasi, Törőcsik a negyedik garnitúrát 1978-ban.

Az a tény pedig, hogy a magyar labdarúgó-válogatott 12 év után újra világbajnoki döntőben szerepelhet, a labdarúgás felé fordította a figyelmet. Igaz, a sorsolás kicsit megrendítő volt. Már akkor mindenkinek az volt a véleménye, hogy a világbajnokság legnehezebb csoportjába kerültünk. Nos, a későbbi végeredmény: *Argentína* nyerte a VB-t és *Olaszország* negyedik lett, igazolta a szakembereket.

— *Mindezek ellenére nem féltettem a csapatot, mert éreztem, hogy ebben a gárdában van elég elszántság, akaraterő és mindnyájan bizonyítani akarnak.*

— Így érkeztünk el a *VB* finiséig, ahol megint minden összekavarodott. Az *MLSZ*-ben sokat tárgyaltunk arról, hogyan készüljünk fel közvetlenül a világbajnokság előtt, amikor már véget ér a bajnokság és a többi csapat is elzárkózik attól, hogy megmutassa játékrendjét, illetve egy kicsit vattáznak, nehogy sérülések tizedeljék meg őket, közvetlenül a VB előtt.

— Az egyik verzió úgy szólt, készüljünk fel itthon. De akkor csak az a lehetőség maradt, hogy alsóbb osztályú csapatokkal játsszunk. Ezek túl gyenge ellenfelek lettek volna és kérdésessé vált: elegendő lenne-e kétkapus mérkőzésekkel készülni az argentínai *VB*-re. A másik ajánlat az Adidastól érkezett, megfejelve *Österreicher* Emil javaslatával, aki azt ígérte, hogy három-négy nyugat-németországi mérkőzésről is gondoskodik a csapatnak.

— Tény az, hogy ezek a mérkőzések nem jöttek létre. Österreicher Emil szerződést bontott a nyugat-németországi klubcsapattal, így nem volt lehetősége, hogy ígéretét beváltsa. Ehelyett az Adidas centrumában edzőtáboroztunk. A landersheimi, illetve a herzogenaurachi edzőtáborban kitűnőek voltak a felkészülési körülmények, igaz műfüvön. A mérkőzés nélküli monoton edzések ártottak a csapatnak. A hosszú edzőtáborozás az összezártság miatt sok problémát vet fel, konfliktusokat teremt az együttélésben, amelyeket egyik pillanatról a másikra nem lehet feloldani. Ezért lett azután különös jelentősége a világbajnoki szereplés főpróbájának tartott angliai mérkőzés kudarcának.

— Az angoloktól nem féltem, hiszen az általam vezetett válogatott már többször is nyert ellenük. Arra azonban nem számítottam, ami közvetlenül az angliai mérkőzés előtt történt.

— *Az igazsághoz tartozik, hogy már a világbajnokság előtt megállapodtunk, hogy a hozzátartozók sem az NSZK-ban, sem másutt nem zavarják jelenlétükkel az Argentínába készülő labdarúgókat. Az a tény, hogy az Új-*

pesti Dózsa válogatott játékosainak feleségei megjelentek Londonban, már konfliktust okozott a csapatban. A többiek szóvá tették: miért csak a dózsás feleségek jöhettek? Morgolódtak, és bevallom megvolt rá minden okuk. Amikor pedig köztudottá vált a Fazekas-ügy, szinte pánikhangulatba került az egész csapat. Fazekas azonnal lemondott csapatkapitányi tisztjéről, ettől kezdve az a játékos, aki a korábbi mérkőzéseken húzóembernek bizonyult, mintha nem is lett volna. Váradi még az NSZK-beli edzőtáborozáson egy szabadrúgásnál szenvedett sérülést, bíztam felépülésében, ezért jutott ki Argentínába. Úgy gondoltam, hogy Argentínában a második, az olaszok elleni mérkőzésen már csatasorba állhat.

— És ebben a rossz szériában magam is elkövettem egy súlyos hibát. Fazekas helyére csapatkapitányként Kerekit jelöltem ki. Bevallom, két jelöltem volt, Pintér és Kereki. Kereki mellett az szólt, hogy a világbajnoki selejtezőkön döntő gólokat fejelt, és higgadt, megbízható játékos volt. Pintér ellen csak annyit tudtam felhozni magamban, hogy a tréfacsináló stílusa kicsit komolytalanná teszi erre a tisztségre.

— Döntésemmel olyan mély sebet ütöttem Pintéren, amivel lelkileg nem tudott megbirkózni, a további mérkőzéseken árnyéka volt önmagának.

— De akkor ezt még nem is sejtettem, csak később vált világossá. Sőt, rendkívül bíztam *Pintéren* túl az egész csapatban, egyszerűen nem foglalkoztam azzal az elképzeléssel, miszerint az argentin mérkőzést fel kellene adni, s aztán az olaszok, franciák legyőzésével bejutni a legjobb nyolc közé. Véleményem szerint a csapat képes volt az argentinok legyőzésére, ezt később a mérkőzés is igazolta, hiszen egyenrangú ellenfelek voltunk az utolsó pillanatig, a két kiállításig, másrészt pedig ellenkezett az elveimmel, hogy úgy küldjek csapatot a pályára: minden mindegy. Ezt még akkor sem tettem meg, amikor a franciák ellen már valójában semmi esélyünk nem volt Argentínában. Ehhez tartozik még az is, hogy úgy véltem, az argentinok elleni jó szereplés, azaz legalább a döntetlen feledtetni tudja a londoni kisiklást és kellő önbizalommal folytatjuk a csoportmérkőzéseket. *Az argentinok elleni vereséget már csak azért sem kalkulálhattam, mert az volt a véleményem, hogy a csapat egymás után két vereséget lelkileg nem képes elviselni, ennyit azokról a véleményekről, amelyekért utólag hibáztattak, amiért az argentinok ellen tűzbe küldtem a fiúkat.*

Érdemes visszalépni az időben. A helyszíni tudósító a következő írásban számolt be erről a sorsdöntő mérkőzésről, amely a „Balszerencsés vereség" címet viselte.

A feszült várakozás nyomai azonban délelőtt még nem látszottak a játékosokon. A rendes időben, fél nyolckor keltek, reggelizés után pedig kétórás szabad városnézést engedélyezett *Baróti Lajos*, hogy legalább

A görögök ellen a Népstadionban sorra került VB-selejtező mérkőzés csapatai

ennyi időre kikapcsolódásuk legyen. Déli 12 órakor azonban már taktikai megbeszélés volt — zárt ajtók mögött. A szövetségi kapitány előzőleg azt mondta, hogy csapatot csak egy órával a mérkőzés előtt hirdet, de ez már merő formalitást jelenthetett csak, mert mindenki tudta, hogy *Váradi* nem játszik, *Nagy* lett a balszélső és *Fazekas* helyett nem *Pusztait*, hanem *Csapót* játszatja. A *Török—Martos* kérdésben is nyilvánvaló volt, hogy a *Vasas*-balhátvédé lesz a jobboldali hely, bár nem lett volna rossz elképzelés ezen a mérkőzésen *Martost* játszatni a jobbhátvéd helyén, *Törököt* a középpályán, így *Nyilasi* többet vehetett volna részt az ellentámadásokban, hogy *Törőcsiknek* segítséget nyújtson. Nagyon kérdéses, hogy *Csapó* beválik-e ék szerepkörében . . .

A taktikai értekezlet után ebéd, majd *„szobafogság"* következett. Pihenés a nagy vállalkozás előtt, amelynek fontosságát nem mindenki ítélte meg egyformán. A játékosok például szerették volna megnézni a televízióban a francia—olasz mérkőzést, de *Baróti* úgy döntött, hogy *ne „focizzanak" délután is, elég lesz az esti mérkőzés.* Persze, azt nem lehetett megakadályozni, hogy ne beszéljenek róla, ne térjenek vissza a nyitó mérkőzésre, hiszen mindenkinek ezek a gondolatok motoszkáltak a fejében, aludni úgysem tudtak.

A *Mar del Plata*-i premieren az olasz—francia mérkőzés már előrevetítette, hogy mire számíthatnak a mieink az argentinok ellen. Bizony nagyon jó lett volna, ha a játékosok látják, milyen elszántsággal, keménységgel, milyen harcos felfogásban lehet küzdeni az első pillanattól kezdve. Az olaszok a gyorsan bekapott francia gól után bele sem kezdhettek megszokott játékukba, azonnal fel kellett adniuk az ellentámadások tak-

Fazekas László egyik jellegzetes mozdulata

tikáját. S nem tétováztak, elővették a 2-es számú változatot: nyílt támadásba mentek át. Az egész pályán letámadó, erőszakos küzdőmodorukkal szinte a saját hálójukba szorították a franciákat és két ízben a labdát is . . .

S este, *400 km*-rel *„arrébb"* a csoport másik két csapata lépett pályára . . .

River Plate-stadion, 90 ezer néző. Vezette: *Garrido* (portugál).

Magyarország: *Gujdár — Török, Kocsis, Kereki, Tóth J. — Nyilasi, Pintér, Zombori, Nagy — Csapó, Törőcsik.*

Argentína: *Fillol — Olguin, Galvani, Passarella, Tarantini — Ardiles, Gallego, Valencia — Houseman, Luque, Kempes.*

A két himnusz után a magyar csapat kezdett, de rögtön utána rövid gyászszünettel emlékezett a két csapat és a stadion nézőközönsége *Bozsik Józsefre.* A magyarok gyászszalaggal a karjukon játszottak.

A 3. percben *Zombori* bal oldali éles beadása foglalkoztatta az argentin kapust. Ezután feljöttek a hazaiak, a 7. percben *Kempes* közeli fejesét védte *Gujdár.* Az ellentámadás végén *Törőcsik* a 16-osról lőtt, *Fillol* biztosan hárított. A 9. percben váratlanul vezetést szerzett csapatunk: gyors bal oldali támadás végén Zombori 15 méteres lövését *Fillol* csak kiütni tudta, pontosan a jó ütemben érkező *Csapó* elé, aki 8 méterről nagy nyugalommal helyezett a kapu bal oldalába. 1-0 *Magyarország* javára. A 13. percben *Nagy* lőhetett volna, de beadott és *Törőcsiket* leszerelték. *A 15. percben Kempes 22 méteres szabadrúgása után Gujdár röviden mentett, Luque berobbant és közvetlen közelről kiegyenlített.*

(Ha nincs az argentinok kiegyenlítő gólja, akkor is kifejezetten egyenrangú erők küzdöttek az első negyedórában. A mieink egyáltalán nem voltak megilletődöttek, váratlanul magabiztosan kezdtek, s a kínálkozó lehetőségek közül egyet ki is használtak.)

Hosszú perceken keresztül eseménytelen mezőnyjáték folyt az egyenlítő gól után. A 22. percben *Valencia* felvágásáért *Nyilasi* kapott sárga lapot. *Zombori* percei következtek: előbb 25 méteres lövését védte *Fillol,* majd 20 méterről bombázott mellé. A 33. percben *Törököt* kellett ápolni egy ütközés után.

(Egyformán kivették a részüket a csapatok a támadásindításból, de a befejezések egyik oldalon sem sikerültek ebben a negyedórában.)

Gujdár némileg jóvátette a gól előtti hibáját: a 36. percben *Kempes* elől kifutva hárított, majd Houseman éles szögből leadott lövését ütötte ki. A félidő befejezése előtt két ígéretes magyar támadás maradt kihasználatlanul, *Törőcsik* közelről fölé emelt, *Török* éles lövését pedig szögletre ütötte *Fillol.*

(A számunkra mindenképpen várakozáson felül sikerült első félidő végére némileg esett a kezdeti nagy iram, az argentinok átvették az irányítást, de nem sokra mentek mezőnyfölényükkel.)

A második félidőben ha lehet, még erősebb iramot diktáltak az argentinok. A magyar csapatot mintegy negyedórán keresztül beszorították a

saját kapuja elé, gyakran csak szabálytalanságokkal tudta megakadályozni az argentin csatárokat. Az első negyedórában öt szabadrúgást is elvégezhettek a hazaiak. A 15. percben pedig *Kempes* elől mentett bravúrosan *Gujdár.*

(Menotti kapitány láthatta, hogy csapata nem képes feltörni a magyar védelmet, ezért cserére határozta el magát, *Houseman* helyett *Bertoni* állt be.)

Ez sem változtatott a játék képén, sőt néhány helyzet — *Nyilasi, Nagy László* előtt — is adódott. Így a 70. percben *Martos* — aki *Török* helyett állt be — beadásából *Nagy fejesével szerezhettünk volna vezetést, de a szép akció végén a labda az argentin kapu mellé szállt.* Ezután *Valencia* helyett *Alonso* állt be, ez már sajnos, sikeres húzásnak bizonyult. Hiába romboltak jól a magyar védők, s védett kitűnően *Gujdár,* a befejezés előtt 7 perccel *Kempes Kereki és Gujdár* közül tolta ki a labdát *Alonso* elé, aki nem hibázott (2-1). A rendkívül szervezetten, lelkesen, fegyelmezetten védekező magyar csapat a kétségtelen szerencsétlen gól után kapkodni kezdett, s a találkozó folyamán túl sokat idegeskedő *Törőcsiket* a 89. percben, majd nem sokkal később *Nyilasit* is kiállította a játékvezető.

(A magyar csapat várakozáson felül szerepelt már a megnyitó mérkőzésen. Játékosaink rendkívüli odaadással küzdöttek mindvégig. Kár volt, hogy a szerencsétlen gól után néhányan ennyire elvesztették a fejüket. Hiszen a világbajnokság még csak most kezdődött. S vajon milyen reményekkel léphet pályára csapatunk az olaszok ellen *Nyilasi* és *Törőcsik* nélkül?)

— *Ami igazán bosszantott, az volt, hogy Törőcsiket már a kiállítása előtt szerettem volna lehozni a pályáról. Nem azért, mert megsejtettem, hogy kiállítják, hanem féltettem, hogy a kegyetlen argentin védők az egész világbajnokság idejére harcképtelenné teszik. Mielőtt azonban ezt megtehettem volna, bekövetkezett Törőcsik törlesztése, kiállítása, majd Nyilasi is megfeledkezett magáról. Még Argentínában jó néhányszor megnéztük filmen a találkozót, és az is csak azt bizonyította, hogy Törőcsik annyi rúgást kapott e 80 perc alatt, ami egy csatár számára tíz világbajnokságon is sok.*

— A reményeink elszálltak. Ezt már az argentinok elleni vereség után világosan láttam. Azzal, hogy *Nyilasi* és *Törőcsik* kivált a csapatból, mindent fel kellett forgatni, lényegében olyan játékosok kerültek egymás mellé, akik korábban így sohasem játszottak. Én magam *Törőcsiket* 10 ezer, *Nyilasit* 20 ezer forintra büntettem. Sajnos, amit én megfelelő szankciónak találtam, az *MLSZ* vezetői nem. Másodszor is büntetést kaptak. Sőt, azokból az ígéretekből, amelyet a csapatnak tettek, sok minden nem valósult meg. Ezt is nagyon sajnáltam, hiszen ezek a játékosok

Pillanatkép az öltözőből. Baróti Lajos Páder Jánossal, az OTSH elnökhelyettesével beszélget

szívvel-lélekkel harcoltak a selejtezőkön, s még inkább az elveszített *argentin* mérkőzésen.

— *Az olaszok ellen azért megpróbáltam lelket önteni a játékosokba. Elsősorban azért, mert végül is matematikailag minden lehetőségünk megvolt az argentin vereség ellenére is, hogy továbbjussunk. A játékosoknak pedig azt kellett hinniük, hogy igen is, bízunk bennük és a továbbjutásban.*

Erről számolt be az *Argentínából* küldött tudósítás is, amely a következő módon regisztrálta az eseményeket:

Ezen a napon *Baróti Lajos* arca kifejezetten nyugodtságot tükrözött, a játékosok körében azonban feszültséget tapasztaltam.

— *Minden lehetséges* — mondotta *Pintér*, aki józanul mérte fel a lehetőségeinket és tudta, hogy sorsdöntő mérkőzés előtt állunk —, éppen úgy nyerhetünk is, mint veszíthetünk.

*Mar del Plata*ban kedden — hosszú idő után először — napsütésre ébredtek az emberek. Ennek különösen az olaszok örültek, akik délelőtt városnéző sétát tettek az üres szállodák sorfala között. Jó hangulatban voltak, vicceltek, üdvözölték az idesereglett olasz szurkolókat, akik zöld-fehér-piros zászlókba bugyolálva dideregtek a hidegben. Persze, a csí-

kok az olasz nemzeti lobogó rendjében futottak, de számunkra azért a mi színeinket is idézték.

— *Nem változtattam a csapaton, mert jól játszott a franciák ellen* — közölte *Enzo Bearzot*, az olasz szövetségi kapitány, amikor megkérdeztem, mit forral ellenünk.

Az olaszok egyébként komolyan tartottak tőlünk, ezek a szavak nem a szemfényvesztést szolgálták, tudták, hogy a magyar csapat mindenre elszánt, hiszen ez az utolsó 90 perc hozhatja meg számukra a továbbjutást.

A gyönyörűen újjáépített stadionban már másfél órával a kezdés előtt körülbelül kétharmad *„házat"* találtunk, és úgy tűnt, mintha *Olaszországban* lettünk volna, a *San Siro* stadionban. Főleg fiatal szurkolók próbálgatták a hangjukat: *„Itália! Itália!"* — zúgott fel időnként a lelátókon. Ezzel is előre jelezve: itt sem lesz könnyebb dolga a magyar válogatottnak, mint Buenos Airesben a River Plate-stadionban volt.

Ezalatt játékosaink csendben készülődtek az öltözőben és most már biztos volt, amit 24 órával ezelőtt még csak *„sejtettünk": Mészáros* véd, *Martos* a jobbhátvéd, *Csapó* helyettesíti *Nyilasit*. A csatársor összetétele pedig ez: *Pusztai, Fazekas* és *Nagy*.

Régi ismerősünk, az uruguayi *Barreto* sípjelére a két csapat a következő összeállításban lépett pályára:

Magyarország: *Mészáros — Martos, Kocsis, Kereki, Tóth — Csapó, Pintér, Zombori — Pusztai, Fazekas, Nagy.*

Olaszország: *Zoff — Gentile, Bellugi, Scirea, Cabrini — Causio, Antognoni, Benetti, Tardelli — Rossi, Bettega.*

Az olaszok mindjárt a kezdés után magukhoz ragadták a játék irányítását és fergeteges iramot diktáltak. Tőlük szokatlan módon 4-2-4-es hadrendben játszottak, tehát meg sem próbáltak védekezésre berendezkedni. *Mészárosnak* többször is közbe kellett avatkoznia, amíg a 10. percben mi is eljutottunk *Zoff* kapujáig, de *Pintér* beadását a kapus biztosan húzta le a levegőből.

Inkább küzdelem, mint játék jellemezte a mérkőzést. A 14. percben Nagy Laci felcsillantotta a játék szépségeit, átkígyózott az olasz védelmen, de aztán a kifutó Zoff mellett az üres kapu fölé emelt. Óriási gólhelyzet volt! Talán ha ez bemegy, minden másképp alakulhatott volna... A változatos küzdelemben hamarosan kialakultak az ellenpárok: *Martos—Bettega, Kereki—Rossi, Tóth—Causio, Pusztai—Cabrini, Nagy—Gentile, Fazekas—Bellugi* vívott egymással szoros küzdelmet.

A 20. percben szép adogatás után *Csapó* nehéz szögből a külső oldalhálóba talált. Egy pillanatra felcsillant a gólszerzés lehetősége. Egy perccel később azonban már az olaszok érezték ugyanezt; *Rossi* elfutott a jobb szélen, beadását Bettega lőtte kapura és a labda a felső lécről pat-

Mészáros véd a Népstadionban
a magyar győzelemmel (2-1) végződött
lengyelek elleni mérkőzésen

tant vissza. Az olaszok főleg a széleken, hátulról indítottak támadásokat, a két szélső hátvédjük újra és újra előrelendítette a csatárokat.

A 25. percben *Zombori,* reklamálás miatt, kissé talán túl szigorúan, sárga lapot kapott.

Fokozatosan fölénybe került az olasz csapat és a 34. percben *Tardelli* a 16-osról lőtt kapura, a labda egy olaszon irányt változtatott, *Mészáros* jó érzékkel dobta vissza magát az ellenkező irányból, de vetődve is már csak kiütni tudta, és a szemfüles Rossi az üres hálóba vágta, *1-0 Olaszország javára.*

S nem telt el újabb két perc, ismét megzördült a magyar háló. *Causio* lövését a védők közül kiugró Bettega lőtte a magyar hálóba (2-0). A magyar támadások rendszerint a félvonalnál megakadtak, nem voltak vérbeli csatáraink, akik átvették volna a labdát, és veszélybe hozhatták volna az olasz hálót.

A szünetben *Baróti Lajos* cseréket határozott el. *Tóth András* és *Halász* jött be, *Fazekas* és *Nagy László* helyett. *Csapó* előre ment és *Pusztaival* ketten próbáltak szerencsét a kemény és határozott védőkkel szemben. Az 55. percben *Kereki* rosszul passzolt, *Benetti* elcsípte a labdát, kapura lőtt, visszapattant, *Bettega* ismételt, felső lécről vágódott vissza a labda, majd harmadszor ismét *Benetti* hagyta ki a kínálkozó gólhelyzetet. *Nagy szerencsénk volt!*

A 60. percben azonban ezt már nem mondhattuk el, mert a 16-osunknál pattogó labdát *Benetti* 20 méterről váratlanul rálőtte és a késve vetődő Mészáros nem érte el az éles lapos lövést (3-0). A magyar csapat még ekkor sem adta meg magát, kézzel, lábbal harcolt, s ennek az lett az eredménye, hogy a 63. percben *Martos* is sárga lapot kapott, miután beletalpalt *Bettegába.* Nem volt rá szükség! Nem sokkal később a játékvezető magához kérette *Kerekit* és figyelmeztette: szóljon a társainak, mert ismét kiállításra kerül a sor!

A mérkőzés utolsó negyedórájában is az olaszok támadtak: Antognoni már a 3. felső kapufát lőtte, és mi továbbra is csak szórványosan, erőtlen ellentámadásokkal tudtuk megközelíteni az ellenfél 16-osát. A 80. percben *Bellugi Csapót* szabálytalanul akadályozta, a játékvezető habozás nélkül 11-est ítélt, amit *Tóth András* értékesített, így végül is kétgólos vereséggel fejeztük be a második világbajnoki mérkőzésünket (3-1). *Ezzel a magyar csapat gyakorlatilag elbúcsúzott a világbajnokságtól.*

A franciák ellen már csak becsületből játszott a csapat. Ismét pályára léphetett *Nyilasi* és *Törőcsik,* de az együttesben sem akaraterő, sem lélek, sem győzni akarás nem volt. (Ki is kaptunk 3-1-re.)

— *A kiváló kapusokkal is üldözött a balszerencse. Grosics két hibája miatt két világbajnoki továbbjutás úszott el. Angliában Szentmihályi és Ge-*

lei rossz napjai pecsételték meg sorsunkat. Az argentinok ellen Gujdár az ellenfél elé öklözte a labdát. Kapushiba volt. Borzasztó érzést jelentett ez, mert úgy éreztem, szakmailag nem hibáztam, megfelelően készítettem föl a csapatot is, mégis csúfosan szerepeltünk Argentínában. A magyar csapat a kezem alatt még ilyen negatív rekordot nem ért el. Négyszer vesztettünk egymás után: Anglia, Argentína, Olaszország, Franciaország. Ami még ennél is jobban nyomasztott, hogy javítási lehetőségem sem maradt. Edzői pályafutásom végére értem, és féltem, hogy ez a vereség marad meg örök emlékként.

Valamelyest gyógyírt jelentett, hogy hazatérésünk után másodszor is megkaptam a *Munka Érdemrend* arany fokozata kitüntetést. Majd további segítséget adott a vereség elviselésére, hogy a *Benfica* vezetői megkerestek: *kössek velük szerződést.*

Portugáliában, a Benficával már az első évben bajnokságot nyertem. A *KEK-ben* eljutottunk a legjobb négy közé, mert előtte megnyertük a *Portugál Kupát* és a portugál *Szuper Kupát* is. Mégis eljöttem a *Benficától,* mert volt egy pillanat, amikor úgy éreztem, hogy választanom kell a kispad és a családom között.

Hogyan történt?

— A második évben nem ment olyan jól a Benficának, mint amikor átvettem az együttest. Ezzel együtt a Sporting Lissabon csapatával vetélkedtünk a bajnoki címért. A Sporting elleni mérkőzésen az első félidőben 1-0-ra vezettünk, amikor egy ellentámadásnál az ellenfél középcsatára hosszan szöktette magát, kapusunk kifutott, a labdát fölszedte, a csatár átugrott rajta, de nem elég ügyesen, mert stoplijával mély sebet ejtett Bentu homlokán. A kapusom érezve, hogy vérzik, elvesztette a fejét és a labdát hozzávágta az ellenfél arcához. A rutinos csatár azonnal a földre dobta magát, a játékvezető pedig kapusomat kiállította, és 11-est ítélt.

— Már megint egy kapus! A szívem körül olyan bizsergést éreztem, amit jelentős figyelmeztetésként kellett értékelnem. Nem bontottam szerződést, de a mérkőzés után közöltem a Benficával, hogy nem újítom meg a szerződésemet, hazamegyek. Visszagondolva edzői pályafutásomra, mindig a labdarúgás szépségeire oktattam játékosaimat, elítéltem, de nem is tűrtem a durva játékot.

A támadó játék híve voltam.

Nem akartam sem szakosztályvezető, sem elnök, sem főtitkár lenni, tiszteltem mások hatáskörét, de nem engedtem, hogy helyettem más akarjon edző lenni.

Edzői pályafutásomban, ami az eredményeket illeti, valóban nem volt szerencsém a kapusok egyéni teljesítményével. Mind a négy világbajnokság alatt, melyeken vezettem a magyar csapatot, az egyébként kiváló ké-

pességű kapusok, akkor vétettek tőlük szokatlan elemi hibát, amikor a csapatnak az előbbrelépése dőlt el ezen.

Ez, a valóban balszerencse kísértett még a Benficánál is.

Tudom, hogy a kapus is a csapathoz tartozik, a vereséget nem egy, a hibázott játékos, hanem a csapat szenvedi el, amelyért végső soron az edző a felelős.

Boldog ember vagyok, mert hosszú évtizedeken át azt csináltam, amit szerettem: szolgáltam szerényen a labdarúgást.

Baróti Lajos 1982 júniusától nyugdíjas. A labdarúgópályát azóta csak kétszer kereste fel. Egyszer, amikor a Vasas vezetői a hajdani KK-győztes Vasas-játékosokat és az edzőt látták vendégül, egy másik alkalommal pedig meglátogatta Fábián Józsefet, hajdani szövetségi kapitányát, aki a BEAC-meccsekre jár szurkolni. Elfoglaltsága azonban bőven van, hiszen muzeológus lányának két gyermeke, az unokák foglalják le ideje jó részét. *János* 13 éves, *Eszter* 7 éves. A fiú atlétizál. Csakúgy, mint ilyen idős korában a nagyapa, Baróti Lajos. A kislány még nem sportol.

A foci?

Nos, házhoz jött. Baróti Lajos ugyanis egy könyvön dolgozik, amelyben az elmúlt negyedszázad labdarúgásának fejlődését kívánja megírni. Ez a szakmai könyv minden bizonnyal nemcsak azért lesz érdekes, mert végre a labdarúgás világforradalmát hozzáértő módon elemzi valaki, hanem feltehetően olyan tanulságokat is rejt majd, amelyre érdemes figyelni a jelen szakembereinek.

Baróti Lajos tevékeny élete volt a futball. *És mint nyugdíjas, most is a labdarúgást szolgálja.*

Baróti Lajos kapitányságának ideje alatt a magyar labdarúgó-válogatott a következő mérkőzéseket játszotta

1957 Magyarország—NSZK 0-1 (0-1)
Hannover, december 22., 85 000 néző, jv: Martens (holland)
1958 Magyarország—Jugoszlávia 2-0 (1-0)
Budapest, április 20., 100 000 néző, jv: Van Nuffel (belga)
Magyarország—Skócia 1-1 (0-1) VB
Glasgow, május 7., 55 000 néző, jv: Clough (angol)
Magyarország—Wales 1-1 (1-1) VB
Sandviken, június 9., 20 000 néző, jv: Codesal (uruguayi)
Magyarország—Svédország 1-2 (0-1)
Stockholm, június 12., 40 000 néző, jv: Mowat (skót)
Magyarország—Mexikó 4-0 (1-0) VB
Sandviken, június 15., 13 500 néző, jv: Eriksson (finn)
Magyarország—Wales 1-2 (1-0) VB
Stockholm, június 17., 4000 néző, jv: Latisev (szovjet)
Magyarország—Lengyelország 3-1 (1-0)
Chorzów, szeptember 14., 110 000 néző, jv: Galba (csehszlovák)
Magyarország—Szovjetunió 1-3 (0-3) Nemzetek Európa Kupája
Moszkva, szeptember 28., 120 000 néző, jv: Grill (osztrák)
Magyarország—Jugoszlávia 4-4 (1-1)
Zágráb, október 5., 45 000 néző, jv: Liverani (olasz)
Magyarország—Románia 2-1 (0-1)
Bukarest, október 26., 100 000 néző, jv: Saar (szovjet)
Magyarország—Belgium 3-1 (1-1)
Budapest, november 24., 60 000 néző, jv: Lemesics (jugoszláv)
1959 Magyarország—Jugoszlávia 4-0 (1-0)
Budapest, április 19., 90 000 néző, jv: Campanati (olasz)
Magyarország—NDK 1-0 (0-0)
Drezda, május 1., 50 000 néző, jv: Gulliksen (norvég)
Magyarország—Svédország 3-2 (2-0)
Budapest, június 28., 72 000 néző, jv: Demcsenko (szovjet)
Magyarország—Szovjetunió 0-1 (0-0) Nemzetek Európa Kupája
Budapest, szeptember 27., 90 000 néző, jv: Kowal (lengyel)
Magyarország—Jugoszlávia 4-2 (2-2)
Belgrád, október 11., 35 000 néző, jv: Jonni (olasz)
Magyarország—Svájc 8-0 (6-0)

Budapest, október 25., 70 000 néző, jv: Lukjanov (szovjet)
Magyarország—NSZK 4-3 (1-0)
Budapest, november 8., 90 000 néző, jv: Saar (szovjet)
Magyarország—Olaszország 1-1 (0-0)
Firenze, november 29., 61 000 néző, jv: Roomer (holland)

1960 Magyarország—Anglia 2-0 (0-0)
Budapest, május 22., 90 000 néző, jv: Lo Bello (olasz)
Magyarország—Skócia 3-3 (1-1)
Budapest, június 5., 85 000 néző, jv: Ellis (angol)
Magyarország—Jugoszlávia 1-1 (1-0)
Budapest, október 9., 70 000 néző, jv: Seipelt (osztrák)
Magyarország—Belgium 1-2 (1-2)
Brüsszel, október 30., 45 000 néző, jv: Tschenscher (NSZK)
Magyarország—Lengyelország 4-1 (2-0)
Budapest, november 13., 35 000 néző, jv: Bergmann (NDK)
Magyarország—Ausztria 2-0 (0-0)
Budapest, november 20., 70 000 néző, jv: Martens (holland)

1961 Magyarország—Egyesült Arab Köztársaság 2-0 (0-0)
Kairó, február 17., 50 000 néző, jv: Jonni (olasz)
Magyarország—NDK 2-0 (1-0) VB-selejtező
Budapest, április 16., 32 000 néző, jv: Takov (bolgár)
Magyarország—Hollandia 3-0 (3-0) VB-selejtező
Rotterdam, április 30., 65 000 néző, jv: Kingston (walesi)
Magyarország—Jugoszlávia 4-2 (2-1)
Belgrád, május 7., 60 000 néző, jv: Rigato (olasz)
Magyarország—Wales 3-2 (2-1)
Budapest, május 28., 40 000 néző, jv: Jonni (olasz)
Magyarország—Ausztria 1-2 (1-1)
Budapest, június 11., 80 000 néző, jv: Dienst (svájci)
Magyarország—NDK 3-2 (1-1) VB-selejtező
Berlin, szeptember 10., 30 000 néző, jv: Lukjanov (szovjet)
Magyarország—Ausztria 1-2 (1-1)
Bécs, október 8., 92 000 néző, jv: Korelus (csehszlovák)
Magyarország—Hollandia 3-3 (2-2) VB-selejtező
Budapest, október 22., 30 000 néző, jv: Phillips (skót)
Magyarország—Chile 1-5 (0-2)
Santiago, december 9., 55 000 néző, jv: Armenthal (uruguayi)
Magyarország—Chile 0-0
Santiago, december 13., 42 000 néző, jv: Morena (uruguayi)
Magyarország—Uruguay 1-1 (1-0)
Montevideo, december 23., 22 000 néző, jv: Ventori (argentin)

1962 Magyarország—Uruguay 1-1 (0-0)
Budapest, április 18., 80 000 néző, jv: Tesanics (jugoszláv)
Magyarország—Törökország 2-1 (1-1)
Budapest, április 29., 40 000 néző, jv: Bajics (jugoszláv)
Magyarország—Anglia 2-1 (1-0) VB, 16-os döntő
Rancagua, május 31., 9000 néző, jv: Leo Horn (holland)
Magyarország—Bulgária 6-1 (4-0) VB, 16-os döntő
Rancagua, június 3., 9000 néző, jv: Gardeazabal (spanyol)
Magyarország—Argentina 0-0 VB, 16-os döntő
Rancagua, június 6., 5000 néző, jv: Ayamasaki (perui)
Magyarország—Csehszlovákia 0-1 (0-1) VB negyeddöntő
Rancagua, június 10., 14 000 néző, jv: Latisev (szovjet)
Magyarország—Ausztria 2-1 (1-0)
Bécs, június 24., 75 000 néző, jv: Dusch (NSZK)
Magyarország—Lengyelország 2-0 (2-0)
Poznan, szeptember 2., 40 000 néző, jv: Lukjanov (szovjet)
Magyarország—Jugoszlávia 0-1 (0-0)
Budapest, október 14., 40 000 néző, jv: Seipelt (osztrák)
Magyarország—Ausztria 2-0 (1-0)
Budapest, október 28., 65 000 néző, jv: Kandlbinder (NSZK)
Magyarország—Wales 3-1 (2-1) Nemzetek Európa Kupája
Budapest, november 7., 40 000 néző, jv: Kowal (lengyel)
Magyarország—Franciaország 3-2 (2-1)
Párizs, november 11., 36 000 néző, jv: Gardeazabal (spanyol)
1963 Magyarország—Wales 1-1 (0-1) Nemzetek Európa Kupája
Cardiff, március 20., 40 000 néző, jv: Spillanes (ír)
Magyarország—Svédország 1-2 (0-1)
Stockholm, május 5., 20 000 néző, jv: Malka (NSZK)
Magyarország—Dánia 6-0 (2-0)
Budapest, május 19., 45 000 néző, jv: Treichel (NSZK)
Magyarország—Csehszlovákia 2-2 (0-1)
Prága, június 22., 32 000 néző, jv: Roomeer (holland)
Magyarország—Szovjetunió 1-1 (0-0)
Moszkva, szeptember 21., 85 000 néző, jv: Lartola (finn)
Magyarország—Jugoszlávia 0-2 (0-2)
Belgrád, október 6., 65 000 néző, jv: Haberfelner (osztrák)
Magyarország—NDK 2-1 (1-0) Nemzetek Európa Kupája
Berlin, október 19., 65 000 néző, jv: Bjelov (szovjet)
Magyarország—Ausztria 2-1 (2-0)
Budapest, október 27., 70 000 néző, jv: Schwinte (francia)
Magyarország—NDK 3-3 (2-2) Nemzetek Európa Kupája

Budapest, november 3., 40 000 néző, jv: Nedelkovszkij (jugoszláv)

1964 Magyarország—Franciaország 3-1 (2-0) Nemzetek Európa Kupája
Párizs, április 25., 50 000 néző, jv: Jonni (olasz)
Magyarország—Ausztria 0-1 (0-0)
Bécs, május 3., 75 000 néző, jv: Schwinte (francia)
Magyarország—Franciaország 2-1 (1-1) Nemzetek Európa Kupája
Budapest, május 23., 80 000 néző, jv: Lo Bello (olasz)
Magyarország—Spanyolország 1-2 (0-1, 1-1, 1-1)
Nemzetek Európa Kupája, elődöntő
Madrid, június 17., 75 000 néző, jv: Blaviert (belga)
Magyarország—Dánia 3-1 (1-0, 1-1, 1-1)
Nemzetek Európa Kupája, a 3. helyért
Barcelona, június 20., 30 000 néző, jv: Mellet (svájci)
Magyarország—Svájc 2-0 (1-0)
Bern, október 4., 40 000 néző, jv: Campanati (olasz)
Magyarország—Csehszlovákia 2-2 (1-1)
Budapest, október 11., 60 000 néző, jv: Zsecsevics (jugoszláv)
Magyarország—Jugoszlávia 2-1 (2-0)
Budapest, október 25., 30 000 néző, jv: Stoll (osztrák)

1965 Magyarország—Anglia 0-1 (0-1)
London, május 5., 50 000 néző, jv: Schwinte (francia)
Magyarország—NDK 1-1 (1-1) VB-selejtező
Lipcse, május 23., 106 000 néző, jv: Johansson (svéd)
Magyarország—Ausztria 1-0 (1-0) VB-selejtező
Bécs, június 13., 72 000 néző, jv: Schwinte (francia)
Magyarország—Olaszország 2-1 (1-0)
Budapest, június 27., 25 000 néző, jv: Mayer (osztrák)
Magyarország—Ausztria 3-0 (2-0) VB-selejtező
Budapest, szeptember 5., 80 000 néző, jv: Goroszniak (lengyel)
Magyarország—NDK 3-2 (1-1) VB-selejtező
Budapest, október 9., 80 000 néző, jv: Andziulis (szovjet)

1966 Magyarország—Lengyelország 1-1 (0-0)
Chorzów, május 3., 105 000 néző, jv: Lundel (svéd)
Magyarország—Jugoszlávia 0-2 (0-1)
Zágráb, május 8., 25 000 néző, jv: Sztavrev (bolgár)
Magyarország—Svájc 3-1 (2-0)
Budapest, június 5., 35 000 néző, jv: Campanati (olasz)
Magyarország—Portugália 1-3 (0-1)
VB 16-os döntő, csoportmérkőzés
Manchester, július 13., 50 000 néző, jv: Callaghan (walesi)
Magyarország—Brazília 3-1 (1-1)

VB 16-os döntő, csoportmérkőzés
Liverpool, július 15., 51 300 néző, jv: Dagnall (angol)
Magyarország—Bulgária 3-1 (2-1)
VB 16-os döntő, csoportmérkőzés
Manchester, július 20., 24 000 néző, jv: Cioccechae (argentin)
Magyarország—Szovjetunió 1-2 (0-1)
VB negyeddöntő
Sunderland, július 23., 24 000 néző, jv: Gardeazabal (spanyol)

1975 Magyarország—Bulgária 2-0 (1-0)
Budapest, május 7., 20 000 néző, jv: Riedel (NDK)
Magyarország—Bulgária 0-4 (0-1)
Szófia, június 7., 25 000 néző, jv: Jelinek (csehszlovák)
Magyarország—Irán 2-1 (1-1)
Teherán, augusztus 10., 35 000 néző, jv: Nassiri (iráni)
Magyarország—Ausztria 2-1 (2-1)
Budapest, szeptember 24., 35 000 néző, jv: Vigliani (francia)
Magyarország—Lengyelország 2-4 (1-3)
Lodz, október 8., 20 000 néző, jv: Kopal (csehszlovák)
Magyarország—Csehszlovákia 1-1 (0-0)
Pozsony, október 15., 25 000 néző, jv: Swistek (lengyel)
Magyarország—Luxemburg 8-1 (4-0)
Szombathely, október 19., 12 000 néző, jv: Dudin (bolgár)

1976 Magyarország—Argentína 2-0 (2-0)
Budapest, március 27., 25 000 néző, jv: Menegali (olasz)
Magyarország—Jugoszlávia 0-0
Banjaluka, április 17., 10 000 néző, jv: Mateev (bolgár)
Magyarország—Svájc 1-0 (1-0)
Lausanne, április 30., 10 000 néző, jv: Konrath (francia)
Magyarország—Franciaország 1-0 (0-0)
Budapest, május 23., 10 000 néző, jv: Wöhrer (osztrák)
Magyarország—Szovjetunió 1-1 (1-0)
Budapest, május 26., 20 000 néző, jv: Makszimovics (jugoszláv)
Magyarország—Ausztria 2-0 (1-0)
Budapest, június 12., 20 000 néző, jv: Taylor (angol)
Magyarország—Svédország 1-1 (1-1)
Stockholm, szeptember 9., 10 000 néző, jv: Aldinger (NSZK)
Magyarország—NDK 1-1 (1-1)
Berlin, szeptember 22., 20 000 néző, jv: Sörensen (dán)
Magyarország—Görögország 1-1 (0-0)
Athén, október 9., 42 000 néző, jv: Wöhrer (osztrák)
Magyarország—Ausztria 4-2 (2-1)

Bécs, október 13., 40 000 néző, jv: Keizer (holland)

1977 Magyarország—Peru 2-3 (1-2)
Lima, február 9., 44 000 néző, jv: Perez (perui)
Magyarország—Mexikó 1-1 (1-1)
Puebla, február 22., 30 000 néző,
Magyarország—Argentína 1-5 (0-4)
Buenos Aires, február 28., 60 000 néző,
Magyarország—Irán 2-0 (1-0)
Teherán, március 15., 25 000 néző, jv: Zamani (iráni)
Magyarország—Spanyolország 1-1 (0-0)
Alicante, március 27., 25 000 néző, jv: Vautrot (francia)
Magyarország—Lengyelország 2-1 (1-0)
Budapest, április 13., 20 000 néző, jv: Einbeck (NDK)
Magyarország—Csehszlovákia 2-0 (1-0)
Budapest, április 20., 45 000 néző, jv: Dudin (bolgár)
Magyarország—Szovjetunió 2-1 (1-0)
Budapest, április 30., 50 000 néző, jv: Aldinger (NSZK)
Magyarország—Szovjetunió 0-2 (0-2)
Tbiliszi, május 18., 75 000 néző, jv: Taylor (angol)
Magyarország—Görögország 3-0 (2-0)
Budapest, május 28., 70 000 néző, jv: Beck (holland)
Magyarország—Jugoszlávia 4-3 (2-1)
Budapest, október 5., 15 000 néző, jv: Lipatov (szovjet)
Magyarország—Svédország 3-0 (2-0)
Budapest, október 12., 12 000 néző, jv: Eschweiler (NSZK)
Magyarország—Bolívia 6-0 (5-0)
Budapest, október 29., 76 000 néző, jv: Barreto (uruguayi)
Magyarország—Csehszlovákia 1-1 (0-0)
Prága, november 9., 10 000 néző, jv: Suchanek (lengyel)
Magyarország—Bolívia 3-2 (2-1)
La Paz, november 30., 55 000 néző, jv: Corver (holland)

1978 Magyarország—Csehszlovákia 2-1 (2-0)
Budapest, április 15., 40 000 néző, jv: Makszimovics (jugoszláv)
Magyarország—Anglia 1-4 (0-3)
London, május 24., 74 000 néző, jv: Vigliani (francia)
Magyarország—Argentína 1-2 (1-1)
Buenos Aires, június 2., 80 000 néző, jv: Garrido (portugál)
Magyarország—Olaszország 1-3 (0-2)
Mar del Plata, június 5., 35 000 néző, jv: Barreto (uruguayi)
Magyarország—Franciaország 1-3 (1-3)
Mar del Plata, június 10., 25 000 néző, jv: Coelho (brazil)

Gujdár edzésben

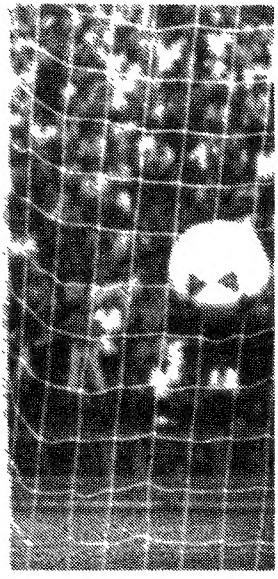

Pusztai és Nyilasi szép akciója után hálóban a labda

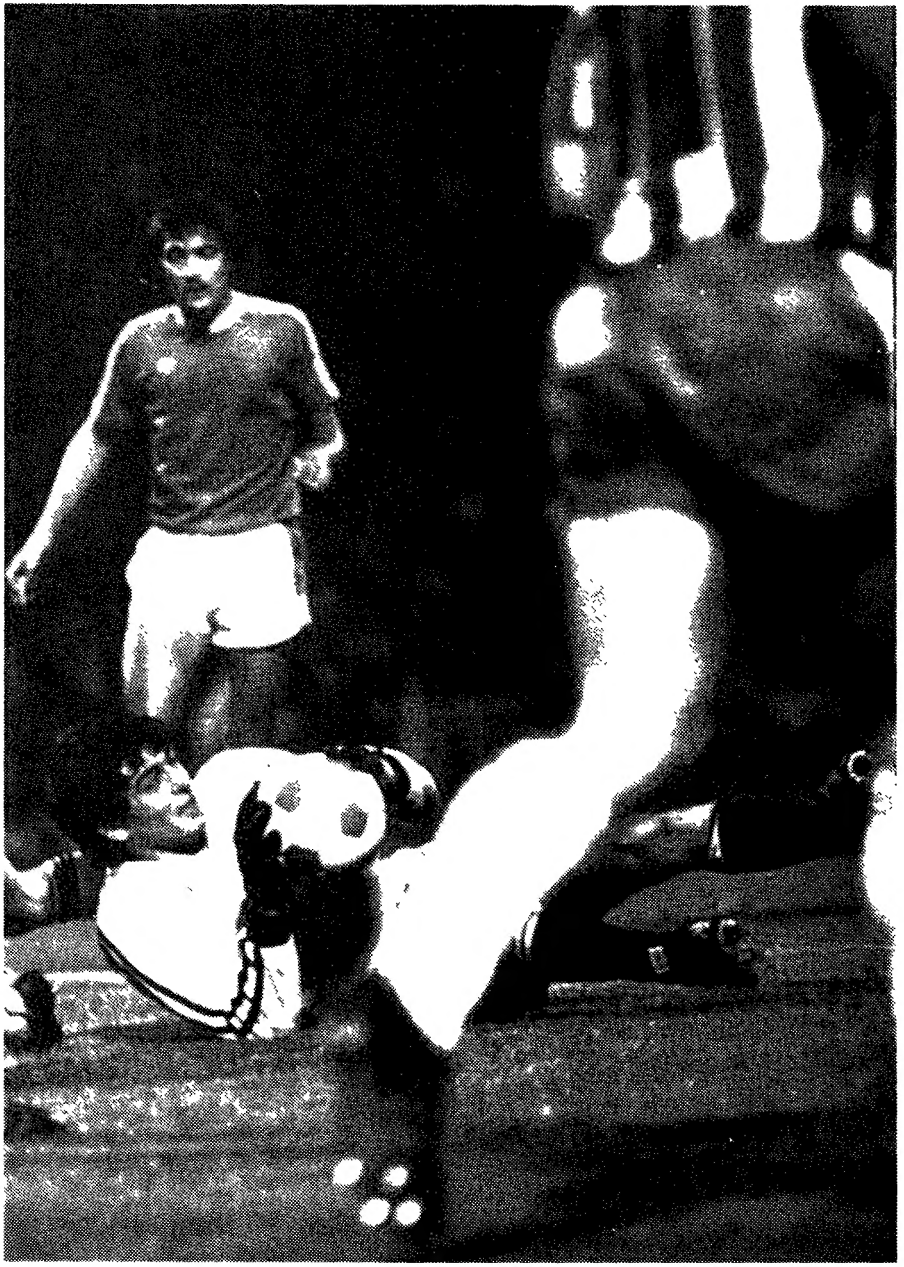

Munkában a magyar védelem, a labda Gujdár kezében

Pintér, akiből nem lett csapatkapitány

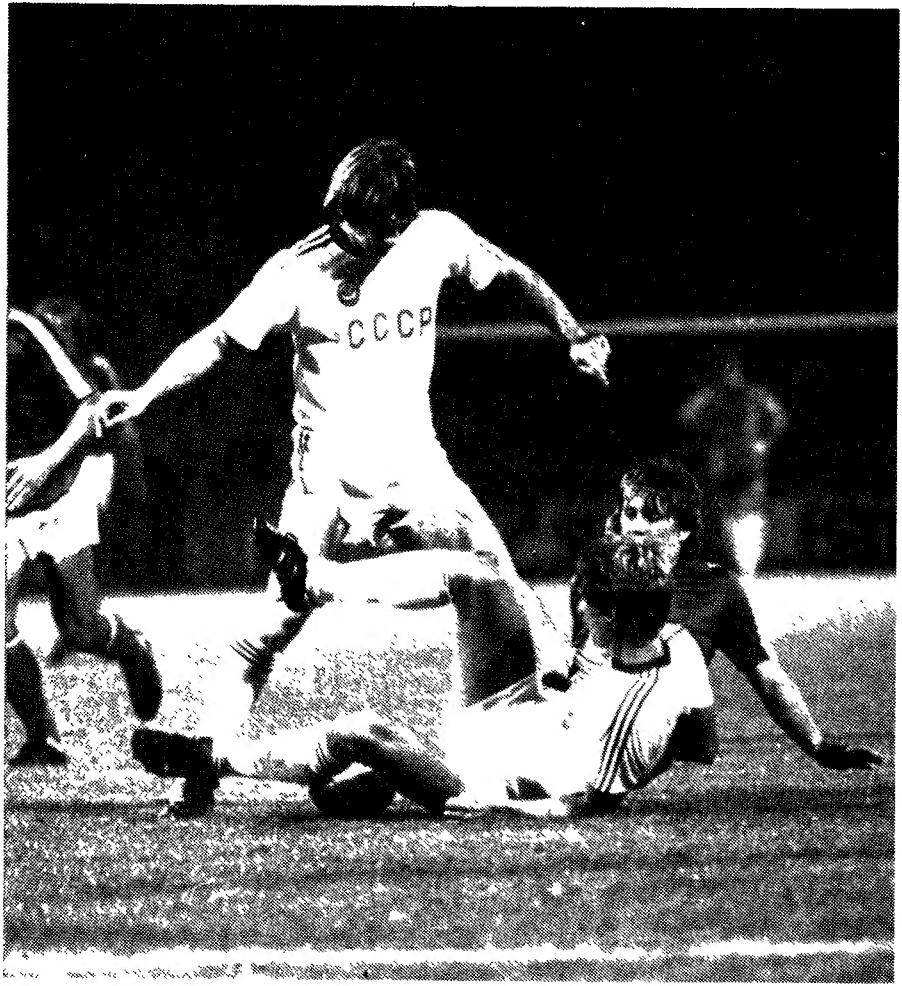

Törőcsik a szovjet védők gyűrűjében